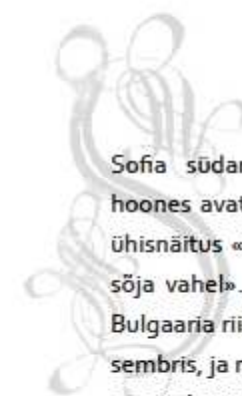

Birgit Kibal

I C I S M
Tertius Dei gratia Rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Mazouiae, Samogitiae, Lithuaniae, Prussiae
Significamus praeiudicis vestris nostris, quoniam interest universis et singulis. Generosi Sigismundi Regis nostri, quod
de nobis de Reipublica patria sua praeclare merendi studium, contra Regni hostes, ut potest, Polochios, Moldavios, Turcos, etc.
hac expeditione Moscovitica insigne ex fortiter agendo enituisse, ostendit, quod quantum nostra patria pro eiusdem
querentes facendum nobis duximus, ut eadem domos duas univitas desolatas post quendam Iohannem Brulchum
by Ecclesia Beatae Mariae Virginis in archiepiscopatu domum nuntiam Iohannem Wollkollen, quondam Archiepiscopi
necnon duas alias, alteram cum honore in Suburbio Kieve precessi ad fluvium Embek, alteram vero cum duobus
lensi uel Itegoiensi penes arcem Prapartu Derpotensis, ad eadem supra univitas domos nuntiam
damus et non ferimus praeiudicis vestris. Quia praeiudicata bona omnia memoratis Generosis Sigismundi
in emendationem amentis et pertinentis, et equum ad ea dem bona spectantibus, tenebit habebit passim in
Præminimus vero pro nobis et seruis Successoribus nostris, non minus Serenissimi Successores nostros, memoratis
sitione honorum superius specificatorum, et alienationem, amissionem, et alienationem eorum partem
nis conservandos. Ratione autem huiusmodi, ad nulla alia onera praeiudicis Generosis Sigismundi
hinc, nisi ad ea aliquid praeiudicis, iuxta determinationem in Lithuania factam, cetera quoque Nobilitas
praeiudicis quilibet ex Galois, honorem, iustitiam, ad Zarochiam, aut omnium Sacerdotibus Sanctae
Militibus, iungo Tur dictum, et alterum, et loco in solium ammittam, ex singulis agris cultis penitus
norum praeiudicis possessoribus, et vestris, Iudicibus Regibus Republicae et Ecclesiae Catholicae

Sofia südames, Bulgaaria arhiivisüsteemi pea-
hoones avati 2012. aasta 13. septembril kahe riigi
ühisnäitus «Eesti-Bulgaaria suhted kahe maailma-
sõja vahel». Väljapaneku koostamise idee pakkus
Bulgaaria riigiarhivaar Eesti visiidil 2011. aasta det-
sembris, ja nagu õnnelikel mõtetel on kombeks, sai
seegi algatus üheksa kuuga teoks. Pealkirjas sõnas-
tatud avara teemavaliku keskmesse asetus kahte
riiki kõrgtasemel teeninud ja tundnud eestlasest
majandusteadlane Nikolai Kõstner. Kuivõrd tema
isik on tänapäeval jäänud võrdlemisi unustusse ning
eraldi uurimistööd ei sündinud ka kõnealuse näitu-
se raames, siis lubatagu allpool veidi lähemalt tut-
vustada seda suurmeest, kel oli mõju nii poliitikute
kui teadlaste, ärimeeste ja pankurite ringkondades
ning tänu kelle panusele tihenesid Eesti ja Bulgaaria
suhted ilmasõdade vahel ja hiljemgi.

Nikolai Kõstner sündis 1889. aastal Tammis-
tu mõisas Tartumaal, õppis Tammistu vallakoolis,
Tartu õpetajate seminaris ja Tartu reaalkoolis, mille
lõpetas 1907. aastal. Seejärel õppis ta Moskva kau-
bandusinstituudis, saades 1915. aastal tulundus-
teaduse kandidaadi diplomi väitekirjaga «Liivi-
maa küla majanduslik areng ja põllumajandus-
liku proletariaadi tekkimine». Enne Eestisse naas-
mist töötas Kõstner korrespondendina Thomas
Sachse äris Moskvast, oli sama ettevõtte Peterburi
osakonna raamatupidaja ja hiljem juhataja. 1917.
aastal valiti Kõstner Eesti Ajutise Maanõukogu liik-
meks Harju maatameeste esindajana ning Eesti
iseseisvumisel 1918 sai Nikolai Kõstner sotsiaal-
demokraatliku partei poolt valitsuse liikmeks, kau-
bandus-tööstusministriks. Tegemist oli majandusli-
kult ühe raskema perioodiga, mil vastloodud vaba-
riik sõdis Nõukogude Venemaaga oma vabaduse
eest. Pärast Vabadussõja lõppu jätkus Kõstneri
ametitee diplomaadina, ta oli Eesti delegatsiooni
liige Pariisi rahukonverentsil, kaubandusesindaja

Nikolai Kõstner
EAA 2111-1-8472

Londonis ja konsuli kohusetäitja New Yorgis. 1920. aastal valiti Nikolai Kõstner Asutava Kogu liikmeks, teenete eest Eesti Vabariigi rajamisel vääristati ta Eesti kõrgeima teenetemärgi, Vabadusristiga.

1922. aastal välisestusest kodumaale tagasi pöördunud sai Kõstnerist aastail 1922–1927 rahaministeeriumi nõunik, ta lävis Eesti poliitilise juhtkonnaga ja oli selleks ajaks tõusnud üheks riigi tunnustatumaks majandusteoreetikuks. Kõstner keskenduski üha enam majandusteadlase karjääri-le, toimetades ajakirja Eesti Majandus, kuhu kirjutas sageli artikleid, sh varjunime *Homo Oeconomicus* all, samuti oli ta aktiivne kirjutaja päevalehtede veergudel *prof. Simpletoni* pseudonüümiga. Kui nimetada vaid mõni näide tema laia huviringist, siis olgu esile toodud kirjutised nagu «Panama kanali tähtsus ilmakaubanduses» (Eesti Majandus, 1924), «Popside küsimus» (Vaba Maa, 3.–4. detsember 1925), «Põld Eesti talundites» (Vaba Maa, 27. mai ja 13. juuni 1926), «Teoorjuse langemine ja maa-proletariaadi tekkimine Liivimaal» (1927, tõlge kandidaatidööst), «Eesti sõdurite pikkus 1924. aastal» (Eesti Statistika, 1927), «Maa ja rahvas Eestis ja Daanis» (Päevaleht, 26. märts 1927). Sel viljakal perioodil luges Kõstner ühtaegu statistika ja majandusteaduse loenguid Kõrgemas sõjakoolis ja Tallinna rahvaülikoolis ning õpetas Tartu ülikooli professorina majandusgeograafiat ja poliitilist ökonomiat.

Nikolai Kõstneri Tartu ülikooli isikutoimikus leiduvast käsikirjalisest eluloost võib 1920. aastate tegevuse kohta lugeda järgmist:

«[...] Võtsin osa Kaubandus-Tööstuskoja organiseerimistöödest, koostades osa Koja juhatuskirjast ja käies Koja ülesandel kaubanduskodade tegevusega tutvunemas Lääne-Euroopas. Minu poolt on koostatud Eesti rahareformi ja Eesti Panga põhikirja muutmise esialgsed eelnõud, samuti on minu poolt valmistatud Pikalaenu Panga põhikirja kava ning Tallinna Pankade Ühingu ülesandel krediitasutuste seaduse kava, mis lähemal päivil esitatakse Riigikogule. Osa võtnud eksperdina rahvusvahelisest majanduskonverentsist Genfis aastal 1927. Olen Ameerika Geograafia Seltsi ja Academy of Political Science'i liige, Eesti Majandusteadlaste Seltsi ja Akadeemilise Majandusteaduse Seltsi esimees [...]» (EAA 2100-2-476, l. 50–51).

Ametniku- ja õppetöö kõrval oli Kõstner 1928–1932 valitsuse komissar Eesti Pangas. 1932. aasta sidus Kõstneri aga üha tihedamalt Euroopa pangandusega ning sama aasta sügisest kuni 1940. aastani töötas Nikolai Kõstner Rahvasteliidu komissarina Bulgaaria riigipangas. Tartu ülikool ootas asendamatut õppejõudu loenguid pidama 1935. aastani, mil aga Kõstner esitas lahkumispalve seoses pingelise tööga Bulgaarias. Side kauaaegse tööandjaga püsis sõbralik, näiteks saatis ülikooli rektor Johan

Kõpp 1936. aastal Kõstnerile tänukirja tema rahastuse eest õigusteaduskonna auhinnatööle teemal «Eesti krooni devalvatsioon».

Uues töökohas Sofias jälgis Kõstner Rahvasteliidu esindaja ja Keynesi majandusteooria pooldajana avaliku sektori sekkumist majandusse läbi kesk-panga rahanduspoliitika. Bulgaariale oli esmatähtis kindlustada võime tagasi maksta Rahvasteliidu käendusel antud välislaen. Pangaeksperti ameti kõrval täitis Kõstner ka diplomaatilisi ülesandeid, nii teatas ta 1933. aasta mais sobivat inimest Eesti aukonsuliks Bulgaarias soovitades välisministrile järgmist: «[...] Minule on selles mõttes soovitatud ühte Vene emigranti — Basil Rebroffi — kes siin aastate jooksul visa tööga enese kui väga korraliku välisfirmade esindaja on etableerinud ja väga head nime ning sidemeid omab [...]» (ERA 957-3-491, l. 3). Bulgaaria ärimees Basile Rebroff (Vassili Rebrov) teeniski Eesti Vabariigi aukonsulina Sofias aastail 1933–1938.

Eesti ja Bulgaaria suhted kahe sõja vahel olid mõistagi ka kaubanduslikku laadi. Eesti välisministeeriumi väliskaubanduse osakonna ülevaade annab riikide kaubavahetusest 1923–1934 teada järgmist: «Bulgaariast on toodud Eestisse peamiselt tubakat, Eestist on saadetud Bulgaariasse linast riidet.» (ERA 957-4-442, l. 2–2p). Bulgaaria tubaka Eestis müümise küsimusi kajastati sageli, Bulgaarias hoitavate dokumentide seas on talletunud foto kahe riigi esindajatest tubakapõllul, kus teiste hulgas on jäädvustatud ka Nikolai Kõstner.

Bulgaaria tubaka ja Eestist pärit lina müümise kõrval arenesid hoogsalt kahe riigi kultuurisidemed. 17. märtsil 1939 registreeris Eesti siseministeerium vastasutatud Eesti-Bulgaaria kultuuriühingu põhikirja. Ühingu eesmärk oli «[...] a) arendada liikmete seas vastastikune arusaamine Eesti ja Bulgaaria vahel, b) süvendada neis Eesti-Bulgaaria liginemise aateid, c) kõvendada Eesti-Bulgaaria sõprussidemeid [...]» (ERA 3863-1-6, l. 1–2, 7). Eesti-Bulgaaria kultuuriühingu liikmete nimekiri ulatus 1940. aastal 62 liikmeni, kui see koos teiste Eesti ühingutega pärast Eesti annekteerimist likvideeriti.

Euroopa jaoks pingelisel 1940. aastal siirdus Nikolai Kõstner Egiptusesse. Alates 1941. aastast töötas ta Egiptuse riigipanga uurimis- ja statistikaosakonna juhatajana ning hiljem oli ka Egiptuse presidendi Gamal Abdel Nasseri majandusnõunik. Nikolai Kõstner suri 1959. aastal, kuu enne 70. sünnipäeva Kairos, ta on maetud Kairos saksa kalmistule.

Nikolai Kõstneri diplomaatiline, majandusteaduslik ja kultuurilooline pärand ootab uurimist. Nii Bulgaaria kui ka Eesti arhiivides leidub selleks algmaterjali, mis võib oskusliku otsija leidude na-jal täieneda teisteski arhiivides peituvaga. Olgu edasistele jäljeküttidele tsiteeritud kui mitte kõige innustavam, siis vähemalt uusi võimalusi avav lõik Eesti Arhiivi Austraalias rajaja Hugo Salasoo kirjust Kaljo Käärikule 1962. aastal:

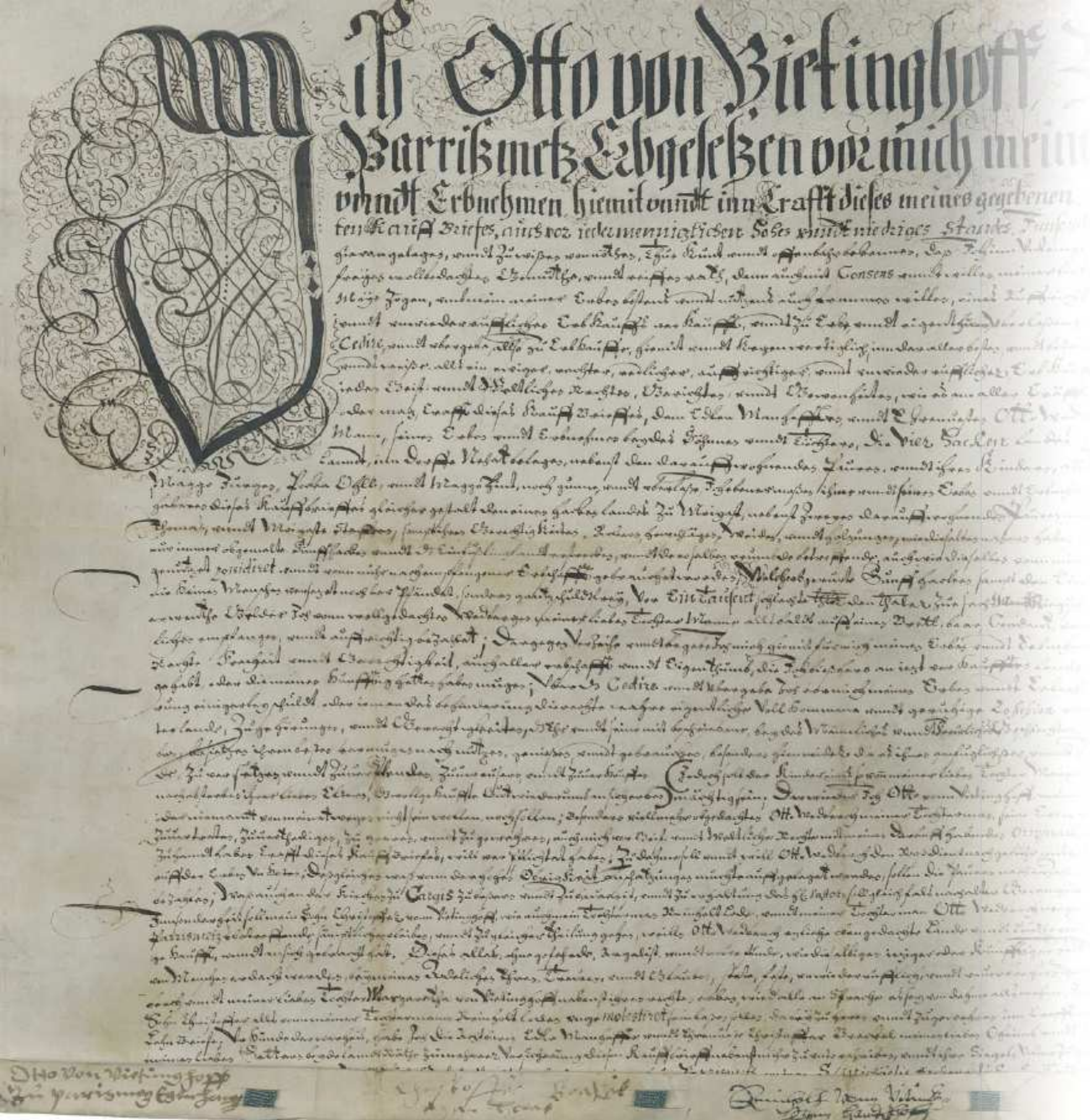
«[...] Suurem kogus, ca 200 kg väärtuslikku kirjavara Eesti kohta mitmes keeles läks arhiivile kaduma prof. N. Kõstneri ootamatu surma tõttu Kairos. 1958. a. kirjutas ta, et tahab oma Eestit käsitavad raamatud anda üle siinsele arhiivile. Parajasti olid aga Suessi tõttu diplomaatilised vahekorrad Egiptuse ja Briti impeeriumi vahel katkestatud ja sealt ei saanud siia midagi saata. Siis 1959 N. K. järsku suri. Tema poeg Kairos, Olev Kõstner, teatas aprillis 1959, et on valmis need materjalid siia saatma ühe ameerika firma kaudu, mille aadressi ma temale andsin, kuid seda ta ei teinud ja minu hili-sematele kirjadele ei ole enam vastust tulnud. [...]» (A. Valmas. Akadeemia 2009, nr 4, lk 829–858, lk 833).

Väljapanekul eksponeeriti Eesti arhiividest 52 arhivaali ja trükise koopiat, neile lisandus pea samas mahus dokumente Bulgaariast. Eesti, bulgaaria ja inglise keeles koostatud näituse tehnilise ettevalmistuse ja viimistlemise teostasid abivalmid Bulgaaria kolleegid, suur aitäh! Eesti poolt vaadatauna sai ühisnäitus teoks tänu ladusale koostööle riigiarhiivi kolleegidega, kellest eeskätt tänan Tiit Noormetsa sobivate arhivaalide valimise, annotatsioonide sõnastamise ja Nikolai Kõstnerit tutvustava teksti koostamise eest, ning Mare Oldet töö ladusa korralduse ja igakülgse toetuse eest.

EAA 2100-2-476, l. 81

Liina Lõhmus, Maive Mürk

EAA 957-2-9

Oktoobris 2012 tähistasime näitusega 200. aasta möödumist Borodino lahingust ning kuulsusrikkast Vene-Prantsuse sõjast. Eesti ala jäi toona otsesest sõjategevusest küll puutumata, ent kaudselt mõjutas suur sõda siinset maad ja inimesi väga palju.

Teemakohaseid allikaid leidub arhiivihoidlates rikkalikult: siin on toimikuid nekrutikohustuse, sõjaväe majutamise ja varustamise, lahingutegevuse, vangiroodude ja desertööride kohta. Leidub andmeid maakaitseväe ning Nierothi ja Schmidt vabakorpuse loomise kohta. Ka Tartu Keiserlik Ülikool oli seotud sõjaga: tegutses sõjateaduste professor, meditsiinitudengid ja -õppejõud olid seotud sõjaväehospitalides haigete sõdurite ravimisega. Rahva meeleolu ülevaheldamiseks peeti kirikutes patriootilisi sõjapalvusi, organiseeriti abiandmise seltse. Hiljem hakati koguma ja üllitama mälestusi 1812. aasta sõjasündmustest.

Mõned nopped põnevatest sõjalugudest

10. novembril puhkes Tartus tõsine lööming tudengite ja linnas paiknenud sõjaväelaste vahel. Sel õhtul toimus *Bürgermusses* pidu, kus osalesid nii üliõpilased kui ka parun von Bode rügemendi kasakapolgu ohvitserid. Kui kõlas polonees, läks üliõpilane Wilhelm Kienitz üht daami tantsule paluma, kuid tegi seda kahjuks nii kohmakalt, et ajas poloneesirivi segi ning rikkus tantsu. Seepeale puhkes suurem segadus, saalis viibinud ohvitserid hakkasid sagima, karjusid «Hurraa!» ja kõige lõpuks alustas orkester tušši mängimist. Selle kõige põhjuseks oli kuuldus, et ohvitser Schwan oli kohmaka üliõpilase trepi-kojas maha löönud. Tegelikult konflikt nii traagilise tulemusega ei lõppenud. Nagu selgub Peterburi kõrgete kodadeni jõudnud juurdluse tulemusest, oli ohvitser Schwan üliõpilasele kõigest ratsapiitsaga äsanud, ehkki viimane seejuures tõsiselt vigastada sai ja palju verd kaotas.

Napoleoni pitser ja allkiri
EAA 3287-1-48, l. 1

EELK Rannu koguduse fondis leiduv 1812. aasta «Sõda palvus»
EAA 1263-1-202, l. 3-4

Juba 1802. aastast oli Tartu Ülikooli filosoofia-
teaduskonnas hakatud ette valmistama ohvitseri,
kelle õppekavasse kuulusid näiteks välikindlustus,
väge varustamine, jalaväge taktika, sõjakunsti ajalugu
jne. Sõja puhkedes astusid sõjateaduse tudengid
eesotsas sõjateaduse professori von Elsneriga
tegevväkke. Teiste seas tegi seda ka Sangastes
sündinud Friedrich Wilhelm Rembert von Berg
(1794–1874), tulevane kindralfeldmarssal. Säilinud
on tema sõjateaduse konspektid, mille servadel leidub,
nagu tudengikonspektide äärtel ikka, meele-
olukaid joonistusi.

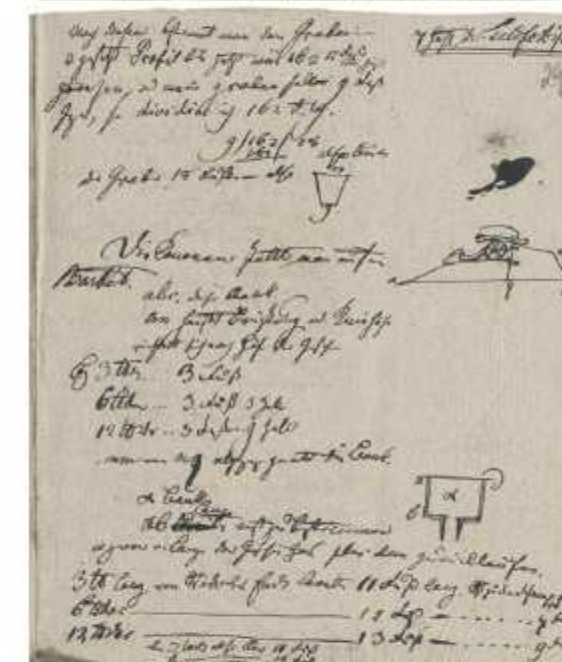
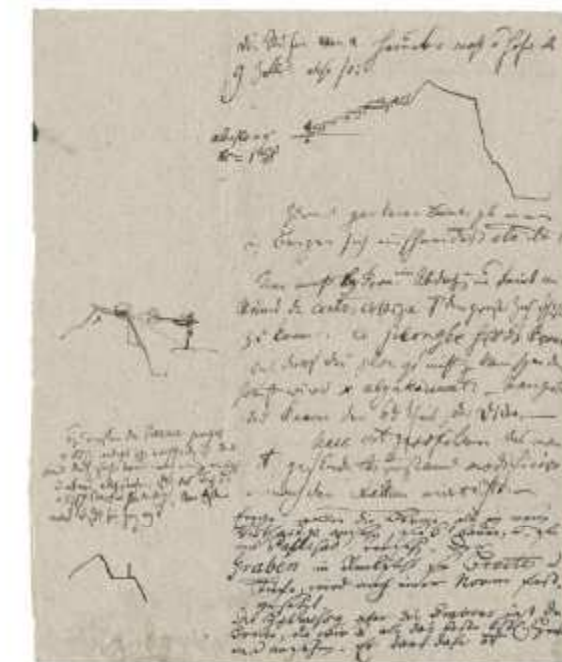
1812. aastal toimus erakorraliselt kolm nekruti-
värbamist ning Eesti alalt võeti väkke kokku 6700
meest. Värvatud vaadati komisjonis üle, kirja pan-
di nende nimi, vanus, pikkus, välimuse kirjeldus,
päritolu, perekonnaseis ja oskused. Sõjaväkke so-
biva mehe miinimumpikkuseks loeti 142,2 senti-
meetrit. Värvati lausa lapseohtu poisikesi. Näiteks
ühe 16aastase Andrese kohta kirjutab komisjon,
et see «väiksekaaluline, kuid terve ja tugev on ja
Tallinnasse üleandmisele saadetud».

«Näidismenüü sõduritele» ehk Liivimaa kuber-
mangu linnavalitsustele, mõisatele ja politseiasu-
tustele antud juhend läbimarssivate nekrutite toit-
miseks laseb heita pilku toonaste sõdurite söögi-
lauale. Iga mehe kohta arvestati päevas 25 kopikat
söögirahta ning igapäevaselt pidi laual olema liha-
roog, välja arvatud paastupäevadel (õigeusklikel
kolmapäev ja reede), mil liha asemel võis toiduks
pakkuda kalaga kapsasuppi, kuivatatud tinti või
herneid. Kui neid ei olnud võimalik saada, siis pak-
su jahuputru või kartuleid kanepi- või paastuõliga
(päevalilleõli) keedetult. Menüüsse kuulusid ka
hapukapsas ning soolakurgid. Kolm korda nädalas
oli ette nähtud üks portsjon (1/8 toopi) viina.

Lisaks nekruteile marssisid meie maanteedel
peagi ka Prantsuse sõjavangide ja ülejooksikute
kolonnid. Arhiividokumentide kohaselt oli nende
rahvuslik koosseis väga kirju: lisaks prantslaste-
le tuli ette ka hispaanlasi, šveitslasi, hollandlasi,
poolakaid, preislasi, baierlasi jt. Sugugi kõik nad ei
jõudnud õnnelikult kodumaale, Narva Jaani kogu-
duse surmameetrika registreeris hulga desertöö-
ride surma ägeda palaviku, tüüfuse või haavade
kätte.

1812. aasta ei kadunud meie mälust koos Na-
poleoni vägede lahkumisega Venemaalt. Ka Prant-
suse keiser ise on jätnud jälgi siinse maa ja rahva
ajalukku, näiteks pandi onomastika andmebaasi
(www.eha.ee/labs/onomastika/) järgi nimi *Punna-
part* kolmes Eestimaa mõisas — Peningis, Lehmjas
ning Roosna-Allikul. Ka säilitatakse ajalooarhiivis
huvitava saatusega pärgamenti aastast 1805, mil-
lel on näha Napoleoni originaalallikiri ja pitser.

1812. aasta sõja lugude ja allikatega saab lähe-
malt tutvuda diginäitusel rahvusarhiivi kodulehel.

Fr. von Bergi joonistused sõjateaduste konspektis
EAA 1874-1-118, l. 27p, 29, 58p

Tiina Hirv

Ritornelle.

Liebliche Anemone!

Du wagst so schüchtern dich ans Sonnenlicht,
Als schien es deiner Hartheit gar zum Flotte!

Schüchterne Anemone!

Du breitest schnell deine Blättchen aus,
Auf dass ein schöner Falter bei dir wohne.

Warmherzige Anemone!

Du blühest allein im stillen Waldespfad,
Und keine Lieb' wird deiner Müh' zum Lohne!

H. Höpfer.

Tranquillo.

Magnificat Heideich.

1. Liebliche Anemone!
2. Schüchterne Anemone!
3. Warmherzige Anemone!

Riigiarhiiv ja filmiarhiiv osalevad 2013. aasta kevadel juba neljandat korda üle-euroopalise muuseumiõõ ettevõtmises, nimetades sündmust vastavalt tegevusvaldkonnale arhiiviõõks. Kirjapildis kahe suure õ-tähga on nimi kasutusel ka ürituse logona.

Muuseumiõõd peetakse Euroopas alates 2005. aastast rahvusvahelisele muuseumipäevale, 18. maile lähimal laupäeval. Eestis viiakse seda läbi alates 2009. aastast ja 2010. aastal liitusid sellega ka riigiarhiiv ja filmiarhiiv.

Muuseumiühingu eestvedamisel korraldataval muuseumiõõl on kõik osalevad muuseumid avatud hilisõhtuni, eksponeeritakse ainult selleks õhtuks koostatud väljapanekuid, tutvustatakse oma valdusi ja tegemisi ning pakutakse külastajale erinevaid loominguilisi tegevusi. Ja see kõik on tasuta. Tallinnas liiguvad muuseumiõõl ka bussid, millega on võimalik mugavalt eri paikadesse jõuda. Ettevõtmises osaleb sadu muuseumi ning muu mälu- ja kultuuri-asutusi, nende arv kasvab aasta-aastalt.

Esimesel arhiiviõõl, mis toimus riigiarhiivi Maneeži tänava hoones juhtlause «Õõs on lugusid» all, puudus meil igasugune ettekujutus, kui palju huvilisi kohale tulla võiks. Külastajate suur arv lõi sassi kõik meie tagasihoidlikult koostatud plaanid. Näiteks olime planeerinud teha hoidlatesse kaheksa ekskursiooni, tegelikult toimus neid kaksikümme kaks. Kõik külastajad, pisibeebidest eakate vanaprouade ja -härradeni, said rinda ArhiiviÕÕ logo ja järjekorranumbriga klepsu, mida kulus kokku 634 tükki. Vaatamata ootamatult suurele huviliste hulgale said arhiivitöötajad nende vastuvõtmisega suurepäraselt hakkama ja tagasiside oli üheselt positiivne.

Järgmisel, 2011. aastal, kui arhiivioo toimus riigiarhiivi Madara tänava majas tunnuslause «Õös on aardeid» all, oli külastajaid küll oluliselt vähem, 145 inimest, kuid siiski meeldivalt palju. Külaliste arvu kahandasid kindlasti jahe ja vihmane ilm, asukoht kesklinnast eemal ja ka samal öhtul televisioonis ülekantud Eurovisiooni lauluvõistlus.

Aastal 2012 oli muuseumioo Eestis pühendatud Eesti Filmi 100. juubelile tunnuslausega «Õös on kino» ning arhiivioo toimus loomulikult filmiarhiivis. Kaunis kevadilm ja haarav teema tõid filmiarhiivi üle 400 külastaja. Muuseumioo juhtlausest tulenevalt oli üle Eesti muuseumide huvi filmide vastu, mida oma muuseumis näidata, väga suur. Filmiarhiivis tehti ära tohutu töö varustamiseks neid kõiki soovitud filmidega.

Igal aastal on arhiiviooks koostatud temaatiline näitus. Esimesel aastal oli lisaks riigiarhiivi tava-pärasel näituseruumis eksponeeritud väljapanekule «Raamatu-aasta 1935» üles seatud spetsiaalselt arhiiviooks koostatud näitus «Juurdepääs piiratud!», millega sooviti külastajaid teavitada arhiivaalidele kehtivatest juurdepääsupiirangutest; mis põhjustel ja millistele arhiivaalidele piirang kehtib ning miks see õigustatud on.

Madara tänava hoones toimunud arhiiviool sai näha näitust «Auklikud aarded ja üllatavad ürikud», kus pakuti vaatamiseks erinevaid esemeid, mis, hoolimata sellest, et arhiiv neid ei kogu, on siiski mingitel põhjustel aegade jooksul arhiivi valdusesse sattunud.

Filmiarhiivis oli koostatud näitus «Kahel pool kaamerat», mis tutvustas, kes on kaamera ees, kes taga ning miks võib minutilise filmilõigu saamiseks

Harjumatu vaatepilt hoidlas: ekskursioonidele oli suurtung (2010)

Andmebaasidega tutvumine tekitas paljudes külastajates huvi uurimist omal käel jätkata (2010)

kuluda mitu tundi ettevalmistavat tööd. Lisaks fotonäitusele oli välja pandud ka rekvisiite, mis filmides eri aegadel kasutusel on olnud. Riigiarhiivis toimunud arhiiviool oli mõlemal aastal avatud ruum, kus tutvustati rahvusarhiivi kodulehekülge, virtuaalset uurimissaali VAU ja andmebaase. Huvilisi oli väga palju, küsimusi esitati samuti palju ning kindlasti oli palju ka neid, kes järgmisel päeval kodus andmebaaside avastamist omal käel jätkasid.

Oluline tõmbenumbr on arhiivioodel kindlasti ekskursioonid hoidlatesse, millest enamik külastajaid soovib osa võtta. Inimesed näevad oma silmaga, et arhiivihoidla on puhas ja rõõmus ruum ning seni laialt levinud ettekujutus arhiivist kui tolmu-sest, unustusse vajunud keldrisügavikust muutub.

Populaarsed on olnud töötoad, kus saab meisterdamises kätt proovida. Esimesel aastal oli avatud töötuba, kus õpetati raamatuid parandama. Järgnevatel aastatel pakuti võimalust õppida paberist loomi tegema ja vanast filmilindist järjehoidjaid meisterdama. Kaks viimast töötuba olid küll mõeldud rohkem väiksematele külastajatele, täites teatud mõttes ka lastehoiu funktsiooni, kuid see ei takistanud ka täismehi õhinal paberist konni voltimast!

Kõigil kolmel aastal on filmiarhiiv esitlenud just selleks õhtuks koostatud filmiprogrammi, mis jookseb katkematult kogu ürituse vältel. Igaüks saab talle sobival ajal filme vaadates jalgu puhata.

Inimeste suur ja positiivne huvi arhiivi vastu, eriti kevadõhtul, kus külastajate pärast konkureerivad pea kõik Tallinna muuseumid, on väga rõõmustav ja tööalaselt motiveeriv. Meid teatakse, meid peetakse põnevaks ja vajalikuks! Inimesed tulevad, uudistavad, julgevad küsida, saavad teadlikumaks arhiivi olemusest, meie kogudest ja nende kasutusvõimalustest.

Saame targemaks meiegi, kuidas olla veelgi avatum ja oma külastajatele mugavat ja sõbralikku arhiivikasutust pakkuda.

Kohtumiseni järgmisel arhiiviool 18. mail 2013. aastal!

Töötoas sai õppida vanast filmilindist järjehoidjaid meisterdama (2012)

raamatut parandama (2010) v

ning karpi ja konna voltima (2011) v

Arhiivioole jõuti nii jalgsi kui ratastel (2010)

[illegible]

End of Sept 2nd

Macrinia Des. f. v. Min.

A. F. S. M. G. K. L. C.

B. W. T. Webb
 of Boston, June 1840.

B. K. 111

EAA 2062-2-56

Eesmärk oli üllitada kergesti mõistetav ja hõlpsalt kasutatav juhis kõigile arhivaalide säilitamise ja seisundihindamise valdkonnas eelnevaid teadmisi ja kogemusi mitteomavatele kasutajatele, kellel on vajadus aru saada, ega nende omanduses olevate arhivaalidega säilimise aspektist hinnates midagi «valesti» ei ole, ning kellel on arhivaalide seisundi hindamiseks ja algse «säilivusdiagnoosi» panekuks üksnes visuaalse vaatluse võimalus. Eelkõige peeti silmas arhiivis vabatahtlikku tööd tegevaid amatööre või poolprofessionaale Välis-Eesti ja Välis-Läti koostöökeskustes ja arhiivides.

Sellise juhendmaterjali koostamise algseid ajendeid oli mitu. Esiteks ilmnas antud teema päevakohasus ja olulisus 2007. aastal Eestis toimunud Baltic Heritage Network'i suvekoolis, kus Väli-Balti mäluasutuste esindajatele tutvustati arhiivalide säilitamisega seotud teemasid. Teiseks olid eri riikides ja arhiivides kasutatavad arhiivalide kahjustuste klassifikatsioonid ja definitsioonid vastuolulised või ebaühtlased, mistõttu tekkis soov seda valdkonda vähemasti kahes naaberriigis mõnevõrra ühtlustada. Kolmandaks oli erisuguste arhiivikollektsioonide hiljutiste seisundiuuringute näol olemas väga hea algmaterjal, millele tuginedes viia kahjustuste terminoloogia ja kirjeldamine Eesti ja Läti arhiivides ühistele alustele.

Raamatu koostamiseks loodud tööühma liikmete (Lätist Inga Šteingolde, Māris Jēkabsons, Oksana Plotņikova, Ilona Teplouhova ja Māra Sprūdža; Eestist Eve Keedus, Jaan Lehtaru, Tiia Nurmsalu,

Eesti-Läti arupidamine
Tartus 1. veebruaril 2012

Eesti-Läti-Briti ühiskoosolek
Tartus 21. mail 2012
Vasakult kolmas Chris Woods

Küllike Pihkva, Kristina Teral ja Ruth Tiidor) esimene kohtumine ja publikatsiooni sisulise ulatuse kokkuleppimine toimus 2010. aasta detsembris Tartus, sellele järgnes kahe aasta vältel kokku seitse mitmepäevast töökoosolekut Riias ja Tartus ning lugematul arvul skaibiarutelusid. 2012. aasta kevadel liitus lätlaste ja eestlaste tegevusega teksti sisulise konsultandi ning inglise keele toimetajana 25aastase töökogemuse ja Suurbritannia Konserveerimisinstituudi akrediteeringuga kultuuriväärtuste konservaator Chris Woods.

Raamatusse koondati valik arhiivobjektide kõige sagedamini esinevatest kahjustustest. Iga kahjustuse ülevaade esitatakse võimalikult lühidalt ja täpselt, piirdudes üksnes kahjustuse välisilme kirjeldusega, mille eesmärk on vastata küsimusele: mida te näete, kui vaatlete konkreetset tüüpi kahjustust konkreetset tüüpi materjalil?

Sissejuhatavad peatükid annavad ülevaate levinumatest kahjustuste klassifikatsioonidest, kirjeldavad klassikaliste arhiividokumentide koostisosi ja juhendavad lugejat, kuidas fotodega illustreeritud

atlast kasutada. Atlases esitatakse 46 kahjustustüüpi grupeerituna seitsmesse kategooriasse, kirjeldatakse nende kahjustustüüpide visuaalseid tunnuseid, määratletakse iga kahjustuse puhul selle raskusaste ja võimalikud põhjused. Kahjustuste kirjeldustele on lisatud fotod nende kahjustuste väljendumise kohta arhiivimaterjalil, st paberil, köitel, pärgamendil ja pitseril. Kirjeldustele järgneb arhiivide kahjustumise peatamiseks või aeglustamiseks sobivate säilitustegevuste soovituslik loetelu. Raamatu lõpus on atlases käsitletud kahjustustüüpide nimekirjad kolmes keeles alfabeetilises järjekorras ning bibliograafia.

Käsikirja lätikeelse osa toimetasid keeleliselt Valērija Zirdziņa ja Aija Kalnciema ning eestikeelse Kai Tafenau. Raamatu kujundas ja küljendas Kalle Müller Momo OÜ-st ning see trükiti Jelgava trükojas Lätis. Rahaliselt toetasid atlase väljaandmist Läti kultuurkapital (*Valsts Kultūrkapitāla fonds*) ja Eesti haridus- ja teadusministeeriumi rahvusaaslaste programm.

Raamatu trükitiraaž on 600 eksemplari, mis jaguneb projekti osapoolte vahel kokkulepitult järgmiselt: Eestile 250 ja Lätile 350. Peamisele sihtgrupile — Välis-Eesti ja Välis-Läti kogukonnad ja arhiivid — jaotatakse tasuta kuni 250 eksemplari. Rahvusaarhiiv levitab raamatut rahvusaaslaste programmi nõukogu kaudu, samuti tutvustab ja jaotab raamatut Baltic Heritage Network'i korraldatavas suvekoolis. Läti partner kavandab raamatut levitada mitme Välis-Läti organisatsiooni ja ühenduse kaudu Põhja- ja Kesk-Ameerikas, Kanadas ning Austraalias.

Perspektiivis on kavas avaldada raamat elektroonilise publikatsioonina ka mõlema riigi rahvusaarhiivi veebilehel. Lisaks on tekkinud võimalus lisada algse kolmekeelsele tekstile saksa- ja eesti keelde tõlge. Atlase käsikirja tõlkimine oma emakeelde oli möödunud sügisel ajalooarhiivis välispraktikal viibinud sakslannast infoteaduste tudengi Eva Schameitati praktika lõputöö.

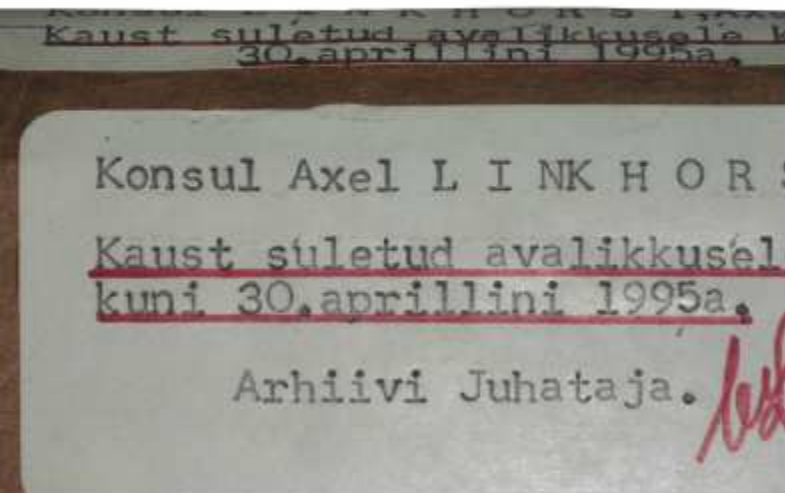

Eründe vnd zu wissen sein Hiemit Jeder mann nützlich Insonderheit denen daran gelegen vnd sol Gr

[illegible]

Immigratsiooni Ajaloo Uuringute Keskusesse (*Immigration History Research Center, IHRC*) Minnesota ülikooli juurde kirjeldama sinna hoiule antud Eesti Arhiivi Ühendriikides (EAÜ) kogusid sõidavad rahvusarhiivi arhivaarid 2013. aastal viiendat korda. Pikaajaline projekt on võimalik tänu rahvuskaslaste programmile, MTÜle Baltic Heritage Network (BaltHerNet), IHRCile, EAÜle ja Eesti Rahvusarhiivile. 2007. aastal loodud BaltHerNet on aastate jooksul viinud läbi mitmeid projekte, mille eesmärk on olnud osutada asukohamaades asuvatele Välis-Eesti arhiividele professionaalset arhiiviabi kas koolituste korraldamisega või reaalse korrastamise-kirjeldamisega. EAÜ kogude kirjeldamine Minneapolises ei oleks aga võimalik olnud ei nii USA-poolse huvi ja toetuseta ega rahvusarhiivi abita.

1969. aastal Lakewoodis eesti organisatsioonide poolt loodud Eesti Arhiiv Ühendriikides sai oma hoone 1972, kuid juba 1970. aastate keskel tekkis EAÜ juhtkonna eduka töö ja kujunenud usaldusväärsuse tulemusel ruumipuudus. 1980. aastate alguses valminud juurdeehitus tagas kogumistöö võimalikkuse peaaegu 20 aastaks, kuid siis muutus hoidlapinna vähesus taas aktuaalseks. Kuna 2000. aastal oli Minnesota ülikooli juures valminud Elmer L. Andersoni raamatukogu, mille suurepäraste hoiutingimustega hoidlat kasutab teiste Minnesota ülikooli juures tegutsevate uurimiskeskuste arhiivide kõrval ka IHRC, võeti vastu otsus Lakewoodis arhiivihoonele uut juurdeehitust mitte ehitama hakata, vaid deponeerida EAÜ kogud Minneapolis. 2003. aastal EAÜ ja IHRCi vahel sõlmitud kokkuleppe kohaselt loodi Minnesota ülikooli juurde fond, mis tagab arhivaalide säilitamise ja hooldamise IHRCis ja uurijate juurdepääsu kogudele (Immigration History Research Center News, Fall/Winter 2003).

Aksel Linkhorsti arhiiv sisaldas mh aegunud juurdepääsupiiranguga osa, milles oli Eesti Komitee evakueerimiskomisjoni arhiiv

Arhiiviabi projekti eesmärk on parandada Minnesotas asuvate EAÜ poolt kogutud eestikeelsete dokumentide kättesaadavust arhiividele kirjelduste loomise kaudu. Kui 2009. aastal USA-sse minnes ei teadnud arhivaarid, milliseks sealne töö kujuneb, siis järgnevatel aastatel on teele asunud hästi ettevalmistatutena. Eestis toimuvate sisuliste eeltööde seas on lisaks kirjeldamisele võetavate kogude valikule, Eestis asuva seonduva arhiivaine väljaselgitamisele ja moodustaja kirjelduste loomisele ka kirjelduste tõlkimine inglise keelde ning tutvumine andmebaasi sisestusmooduliga. Viimast on IHRC aeg-ajalt uuendanud, mistõttu EAÜ kogude kirjeldused on veidi ebaühtlased, kuid nii on viimastel aastatel paranenud arhiiviskeemide kvaliteet ja lisandunud on kohati üsna mahukad sarjade kirjeldused. Kuigi Minneapolis-s viibides keskendutakse eelkõige kirjeldamisele, on ette tulnud ka vajadust arhiive korrapärastada, mis mahukate arhiivide puhul on osutunud üsna aeganõudvaks. Aastail 2009–2012 on eesti arhivaaride poolt kirjeldatud ligi 288 Minneapolis-s hoiul olevat arhiivi ja kollektsiooni (umbes 600 nimetusest) ning enamik kirjeldustest on nähtavad IHRC veebiandmebaasi kaudu (<http://ihrc.umn.edu/research/vitrage/all/em/ihrc97.html>).

IHRCi koosolekute ruum, pooleli on Kalju Eiki isikuarhiivi korrastamine

Maa-alused hoidlad, kus hoitakse ka Eesti Arhiivi Ühendriikides kogusid

EAÜ kogud on mitmekesised, need kirjeldavad lisaks pagulaste elu-olule ning võitlusele Eesti Vabariigi iseseisvuse taastamisel ka teisi ajaloo-sündmusi. Üllatavaid dokumente ja dokumentide kogumeid on arhivaaride poolt leitud nii isiku- kui organisatsioonide arhiividest ning EAÜ poolt loodud kollektsioonidest. Kahtlemata on EAÜ kogud parim võimalik ajalooallikas pärast Teist maailmasõda Ameerikasse jõudnud pagulaste elu kohta. Kuigi põhiosa kogudest on seotud Teise maailmasõja ajal pagulusse läinute tegevusega, on Minneapolis-s ka nn vanade eestlaste isikuarhiive ja geograafiliseltki pole EAÜ arhiivkogu piiritletav vaid USAga — arhiive on omal ajal Lakewoodi jõudnud nii Lõuna-Ameerika riikidest, Rootsist kui ka mujalt.

Välis-Eesti arhiivina on oluline osa Eesti ajaloo allikaist ning selle kogumine ja säilitamine väärrib kõrgeimat tunnustust ja laiemat tutvustamist samaselt Eesti ajaloo ja kultuuri seisukohalt olulise arhiivaine kogumise ja säilitamisega kodumaal.

Arhiivkogud ei sisalda mitte ainult dokumente

IN NOMINE DOMINI AMEN.

ANNO REPARATAE SALVTIS
 Milleſimo Septingentelimo Trigelimo XI Calendas
 Junij. Aberdonia in Regia Scotia Civitate, in frequentissimo
 Virorum eruditorum Conſeſſu. Examen fuit inſtitutum ſuper
 Genealogia Illuſtris Proſapia Urquatorum de Kenbaickie
 et in ſpecie de Genitoribus et Majoribus **Dñæ Isabella Ur-**
quarta, Filia **Dñi Joannis Urquarti** Ser^m et Pot^m Regis
 Suecorum et Gothorum quondam ſatellitij Tribuni, et **Dñæ Iſa-**
belle Kenmur-Gordona ejusdem Joannis Conjugis. Atque ut in
 hoc Actu Hiſtorico-Critico legitime et debito cum Ordine proce-
 deretur officioliſſime convocati fuere Viri graviffimi, Genere
 Illuſtriſſimi, Eruditione et longo Uſu in hocce Argumenti Ge-
 nere verſatiſſimi, præprimis qui ad Negotium accuratius reco-
 gnoſcendum et certius de eo judicandum magis idonei vide-
 bantur illi quoque quorum Majores cognati et Affines in Serie
 propoſita Quæſtionis Locum ſpent obtenturi. Omnibus ſic rite
 diſpoſitis et authenticis productis Inſtrumentis qua pictis, et
 ſcriptis, qua impreſſis et ſculptis, poſt diligentiffimam Diſcu-
 ſionem, omnes in hanc ſententiam convenire. Quod **Isabella**
 prædicta præfati Joannis Urquarti à Kenbaickie, et Uxoris e-
 jus **Iſabella Kenmur-Gordona**, legitima eſſet Filia, quodque
Joannes Patrem haberet Alexandrum Toparcham de
 Kenbaickie Filium Rodgerici de Kenbaickie et Annæ Mon-
 ro de Kiltarnie. Matrem vero Margaritam natam de Aber-
 nethie Filiam Joannis Hæreditarii Dñi de Helmdel, et Jane-
 tinae natæ de Sutherlandia. **Isabella** autem Kenmur-Gordo-
 nae Genitor eſſet Thomas Kenmur-Gordon Hæreditarius Dñs
 de Penningham Ser^m Regis Suecorum Equitum Tribunus Filius
 Georgij Hæreditarii Dñi de Penningham et Helena Ogilvie na-
 ta de Pourie. Genitrix vero **Iſabella**, Kieth nata de Rauburn
 Filia Jacobi Kieth Toparcha de Rauburn et Maria Grahame
 nata de Ballgown, et ita aſcendendo per duas adhuc Generati-
 ones, recensiti ſunt ex utraque Parte et Sexu in Quinta Generatione
 Nūmero non minus quam triginta duo. Majores, quod ut Con-
 juſſio ex Multitudine devitetur, viſum eſt hos omnes Progenito-
 res in uno Schemate diſtincte notare, atque ordinate eligerere
 prout verſa Pagina monſtrabit.

SHIPWHER ehk «Laevavrakid:
 digitaliseerimine ja avatud ligipääs
 mereajalooallikatele»

Kersti Lust

Aastail 2010–2013 kestnud rahvusvahelise projekti SHIPWHER (www.shipwher.ee) algatas Muinsuskaitseamet, et koguda ja täiendada andmeid laevavakkide kohta ning tõsta teadlikkust allveepärandi väärtuslikkusest. Projekti rahastati Euroopa regionaalarengu fondi Kesk-Läänemere programmist. Peale Muinsuskaitseameti osalesid projektis Rahvusarhiiv, Eesti Meremuuseum ja Rootsi Meremuuseum (*Sjöhistoriska museet*).

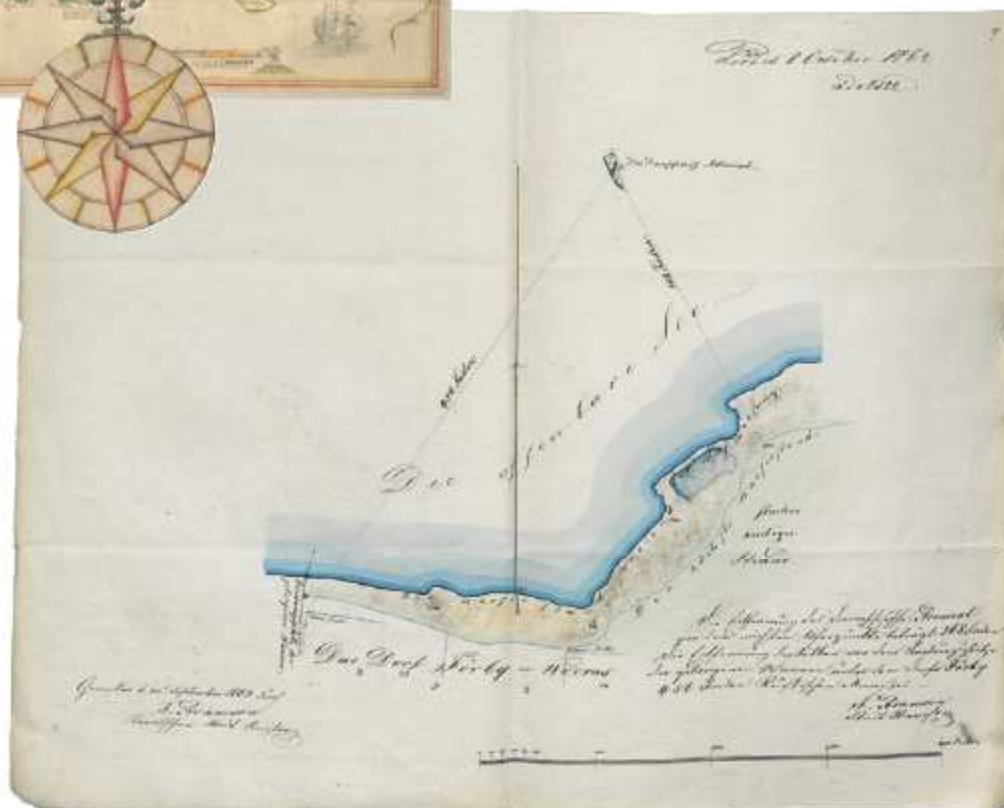
Muinsuskaitseamet juhtpartnerina vastutas vrakiregistri loomise ja arendamise ning allveearheoloogiliste välitööde teostamise eest. Rahvusarhiivi ülesanne oli välja selgitada laevahukke kajastav arhiivaines Eestis ja mitmes välisarhiivis ning kirjeldada hukulood vrakiregistris. Samuti digitaliseeriti merenduse ja laevahukkude teemalisi allikaid Eesti arhiividest, enam kui 100 000 kujutist. Neid on võimalik vaadelda Saaga digitaalkogus, arhiiviite kaudu on nad seotud vrakiregistriga. Eesti meremuuseum kohustus tegema registrisse sissekandeid aastate jooksul muuseumisse kogutud materjalide ning allveearheoloogiliste uurintute põhjal ning koostama näituse tähelepanuväärsimatest leidudest. Rootsi meremuuseum arendas juba olemasolevat Rootsi vrakiregistrit (www.fornsok.se), teostas välitöid ning viis läbi avalikkuse teavitamisele suunatud üritusi.

Skeem auriku Admiral hukukohaga (1862)
EAA 30-11-662, L 7

EAA 308-2-28

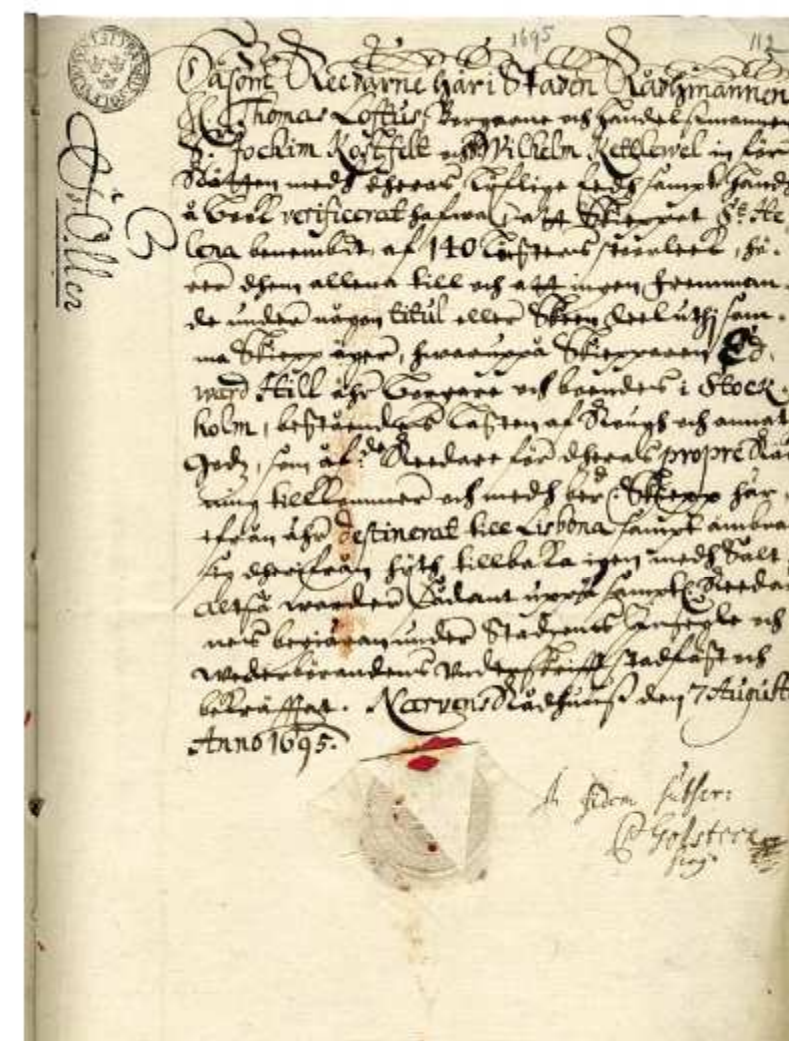
Projekti raames toimus Eestis ja Rootsis arvukalt (ühis)seminare ning teabepäevi, kus laiemale üldsusele tutvustati veealust kultuuripärandit, veealustele mälestistele sukeldumise regulatsioone mõlemas riigis ning arutleti sukeldusturismi võimaluste üle. Projekti partnerite koostöö viljadena valmisid projekti tulemusi tutvustav film ja kõide väljaandes «Muinasajateadus». Kultuurimälestiste riikliku registri juurde loodi elektrooniline andmebaas, kuhu on koondatud arhiivi ja välitöödel saadud teave laevahukkude kohta Eesti vetes, samuti uppunud lennukivakkide ning sisevetest leitud väiksemate veesõidukite kohta. Andmeid on täiendatud ka kõikvõimalike trükitud ja veebipõhiste materjalide abil. Vrakiregister on eesti ja inglise keeles.

Vrakiregister

Kõige olulisem tööloik oli kaheldamatult veebipõhise vrakiregistri loomine (register.muinas.ee). Valdav enamik hetkel rohkem kui tuhande kaheksajast kirjest tugineb arhiivimaterjalidele ning Hollandis, Tallinnas ja Riias ilmunud ajalehtedele. Eestis otsiti teemakohast infot nii ajaloo- (EAA) kui riigiarhiivist (ERA) ning Tallinna linnaarhiivist (TLA). Välisarhiividest leidub vrakiregistris andmeid Rootsi ja Hollandi rahvusarhiivi ning Lübecki, Amsterdami ja Zaandami linnaarhiivi kogudest. Lootuses projekti mõne teise programmi raames jätkata, jäeti kõrvale Venemaa Riiklik Sõjamerelaevastiku Arhiiv ja Läti Riiklik Ajalooarhiiv, kus säilitatakse sadu toimekuid asjakohast materjali. Nii on praeguse seisuga osa üliolulist arhiivainest registris kajastamata.

Kõige süstemaatilisemalt ja põhjalikumalt töötati läbi ajalooarhiivis säilitatav dokumendipärand, riigiarhiivi materjalidega jõuti tutvuda põgusalt. Tallinna linnaarhiivist said kaasatud ainult 19. sajandit käsitlevad allikad. Vrakiregister sisaldab andmeid laeva nime, hukuaja, -koha ja -asjaolude ning laeva, meeskonna, lasti ja reederite kohta. Vrakiregistri andmeväljade täitmiseks vajalik info korjati kild-killu haaval kokku kümnetesse eri fondidesse laiali pillutatud dokumentidest ja toimikutest. Võimalikult tõepäraste andmete esitamine eeldas arhiivi- ja muude allikate (teatmike, ajalehtede jne) kasutamist komplekselt ja üksteisega kriitiliselt suhestatult. Registrikirjeid koostasid Reet Hünerson, Enn Kung, Kersti Lust (projektijuht) ja Lauri Suurmaa. Andmeid Hollandi arhiividest, käsikirjalistest väljaannetest ja erinevatest trükitistest kogus Amsterdamis töötav hollandi ajaloolane Maarten Hell, kes oli omandanud tööks vajalikud teadmised ja kogemused ühe Hollandis sarnasel eesmärgil läbi viidud pilootprojekti raames.

Laeva St. Helena merepass
(1695)
EAA 1646-1-813, L 112

Projekti kaasatud eesti uurijad on omal alal pioneereid, sest üsna üllataval kombel pole Eesti arhiivide dokumendipärandit varuusaegsetest ja uusaegsetest laevahukkudest (teadustöodes) seni kasutatud. Tänu materjali digiteerimisele on nüüd igal huvilisel võimalik tutvuda ise kirjade aluseks olnud arhiividokumentidega ning see pärand on hõlpsalt kättesaadav ka välisuurijaile.

Kristina Teral

EAA 1000-1-68

Ajalooarhiivi kaardikogu sisaldab erinevaid hinnanguil 80 000–90 000 kaarti. Kuni 2008. aastani olid ca 30 000 kaarti paigutatud, lähtudes suuruselt ja kujult, Liivi tänaval asuva arhiivihoonde kolme hoidlasse. Ülejäänud kaardid on kokkumurtutena toimikute vahel laiali väga erinevates arhiivifondides. Liivi tänava kaardihooldla on sarnased — valitseb ruumipuudus, laudid on ülekoormatud, kaarte hoitakse puidust (umbes 90%) või metallist riulites, enamasti ümbriseta rullides või erineva kvaliteediga mappides (vt foto 1).

Vaatamata uurijate suurele huvile — uurimisaali telliti kaarte igapäevaselt — kaartide tagatis- ja kasutuskooptid 2008. aastani üldjuhul puudusid. 2007. aastal, kui ajalooarhiiv soetas laiformaatskanneri, alustati kaartide digiteerimisega. Aastatel 2010–2012 järgnes projekt «Rahvusarhiivi kaartide ja plaanide digiteerimine» ning 2012. aasta augustist jätkatakse digiteerimist taas arhiivi enda jõududega, kasutades A0 lameskannert. 2013. aasta alguseks oli skannitud kokku 16 500 kaardilehte.

Kvaliteetse digitaalkujutise saamiseks oli ja on ka edaspidi vajalik kahjustatud kaartide ettevalmistamine konservatorite poolt — puhastamine, sirutamine, rebendite ja lahtiste osade kinnitamine, vanade ebasobivate (sageli tekste katvate) paranduste eemaldamine. Töö suureformaadiliste kaartidega (üle A0) on raske füüsiliselt ja keerukas logistiliselt (vt foto 2 ja 3).

Koos kaartide korrastamisega tekkis vajadus ja õnneks ka võimalus parandada kaartide hoiutingimusi: kaarte, millel on digitaalne kasutuskooptia, enam uurimisaali ei väljastata ja neid hoiustatakse edaspidi Vahi tänava arhiivihoones.

1

2

3

Hinnates kaardiinfosüsteemi põhjal kaartide jaotumist suuruse järgi otsustati hoidla sisustuse planeerimisel valida hoiustamiseks kolm erinevat lahendust:

- a) väiksemad kui 84x60 cm kaardid pannakse arhiivipüsivast kartongist mappidesse, neid on võimalik hoida tavariiulites;
- b) suuremate arhivaalide jaoks soetatakse kaardikapid kolmes erinevas suuruses sahtlitega: sisemõõduga 84x119 cm (Ao), 110x186 cm ja 140x200 cm;
- c) veelgi laiemad ja pikemad kaardid (hetkel pikim mõõdetud kaart on 44 m) keeratakse ümber sisetorude ja hoitakse lükandriiulitel ning varbseinasüsteemil. Kogu mööbel peab olema metallist (pulbervärvitud), kergesti hooldatav ja vastupidav.

Kaardikappide soetusega on algust tehtud — olemas on kõik suuremamõõdulised (110x186 cm ja 140x200 cm, kokku 40 sahtlit) ning osa Ao mõõdus kappe (12 kapist viis, igas kümme sahtlit) kuhu kokku mahub ca 5000 kaarti. Kaitsmaks arhivaale tolmu ja mööblipindadega kokkupuute eest pannakse sahtli põhja ja sahtlisse kaartide peale arhiivipüsivast raskemast paberist (300 g/m²) leht, samuti loorpaberi (mikalendi) leht tugevamalt kahjustunud pinnaga kaartide vahele (vt foto 4).

Kaardihoidla lükandriiulite ja varbseina hanke ettevalmistamisel tutvuti — peamiselt veebipõhiselt — arhiivides ja muuseumites kasutatavate võimaluste ja lahendustega suuremõõtmeliste asjade hoidmiseks. 2011. aastal läbi viidud hanke võitja ülesanne oli leida lahendus, kuidas paigutada lükandriiulitesse (hoidlast oli kasutada 50 m²) ja varbseinale kaarte vähemalt 850le sisetorule. Sisetorusid oli planeeritud kasutada kahes eri pikkuses ning kolme eri läbimõõduga. Hanke võitjaks osutus AS Jalax, 1993. aastal asutatud Eesti ettevõtte. Lõplik riiulite lahendus kujunes tihedas koostöös tootearendajaga ning saavutati tulemus, kus ainuüksi lükandriiulitele (10 riiulit) on võimalik paigutada kaarte 1100 sisetorule (vt fotod 5 ja 6), lisaks on kasutada varbsein. Kaarditorude lükandriiulites hoidmise lahendust ei ole meie teada varem Eestis kasutatud.

Sõltuvalt kaardi materjalist (paber, riidekalka) ja seisundist (painduv või mitte) keeratakse kaardid ümber arhiivipüsivast materjalist 8, 12 või 20 cm läbimõõduga spiraaltoru (tellitud firmadest PaHu (Soome) ja AS Cista (Eesti)), kaetakse arhiivipüsiva paberiga, takistamaks kaartide tolmutumist, ning

4

kinnitatakse puuvillase paelaga. Kaarditorud asetatakse lükandriiulitesse metallist kandetorudele. Kaart puutub kokku ainult arhiivipüsivast paberist sisetoruga, mitte riuli metallpinnaga.

Mahutamaks hoidlasse maksimaalselt palju suureformaadilisi kaarte pakiti osadele sisetorudele kuni kolm kaarti — «naabreiks» valiti sama säiliku eri lehed või samaste kahjustuste, vanuse ja valmistusviisiga kaardid. Ka paberkalkade hoiustamine on kavandatud torudel, kui jõutakse järjega nende konserveerimise ja skannimiseni.

Ajalooarhiivi kaartidele lisaks on Vahi tänava kaardihoidla lükandriiulitel koha leidnud riigiarhiivi 189 kaarti.

Koos kaartide skannimise ja korrastamisega jätkub kaartide kolimine Vahi tänavale. Ülekolitud kaardid pakendatakse mappidesse, sahtlitesse või torudele. Ja hoidla ootab veel puuduvaid kappe.

5

6

[illegible]

ФОТОГРАФИЧЕСКАЯ
 ПЛАСТИНКИ
 "ЭНЗЭ"
 ФАБРИКА
 НИК.А.ЗАНКОВСКОГО
 МОСКВА

Kogus leidub ka klaasnegatiive, millele želatiinemuulsiiooni kiht on peale kantud käsitsi. Seda on kerge ära tunda, kui jälgida näiteks siluettidest tehtud koopiaid: nende emulsioonikiht — eriti servades — on ebaühtlane ja kergelt lainetav. Mustvalgete klaasnegatiivide hulgas on üksikud käsitsi koloreeritud negatiivid.

EAA 661-1-807, L. 4

1930. aastatel ja teadaolevalt ka 1940. aastal tehti arhiivi tellimusel hinnalisematest kogudest fotokoopiaid klaasnegatiividele. Näiteks kopeeris fotomehaanik Eduard Selleke Tartus J. Kuperjanovi 25 asuvas töökojas 1935. aastal Kukruse mõisa ürikute ja pitserte kogu.

1930. aastate teisel poolel osteti arhiivi fotostaat ning koopiaid hakati valmistama ka kohapeal.

Klaasnegatiivide füüsilise seisundi hindamisel täheldati, et enamik neist oli määrdunud. Lisaks tolmu- või klaasplaatidelt leida erineva päritoluga plekke. Kolmkümmend viis klaasnegatiivi olid purunenud. Kahel klaasnegatiivil oli emulsioonikiht eraldunud osaliselt ning ühel oli säilinud ainult rullikeerdunud emulsioonikiht.

EAA 661-1-902, L. 1

Klaasnegatiivide konserveerimistööd teostas Heli Märtin. Digiteerimiseks ettevalmistamine toimus konserveerimis- ja hoiutalituse koostöös.

Klaasnegatiivid puhastati emulsioonikihi vastasküljelt pehme pintsliga ja mikrokiudlapiga. Plekkide eemaldamisel kasutati vajadusel etanooli vesilahust (50:50). Emulsioonikihipoolsel küljel eemaldati lahtine tolm õhuga.

Eraldunud emulsioonikiht kinnitati pehme peenikese pintsliga kasutades kaheprotsendilist želatiini vesilahust.

Üksikjuhtudel kattis jäädvustatud kujutise klaasi servadesse liimitud must ääripaber osaliselt kinni. Paber tuli eemaldada emulsioonikihi vastasküljelt vee ja etanooli seguga (50:50).

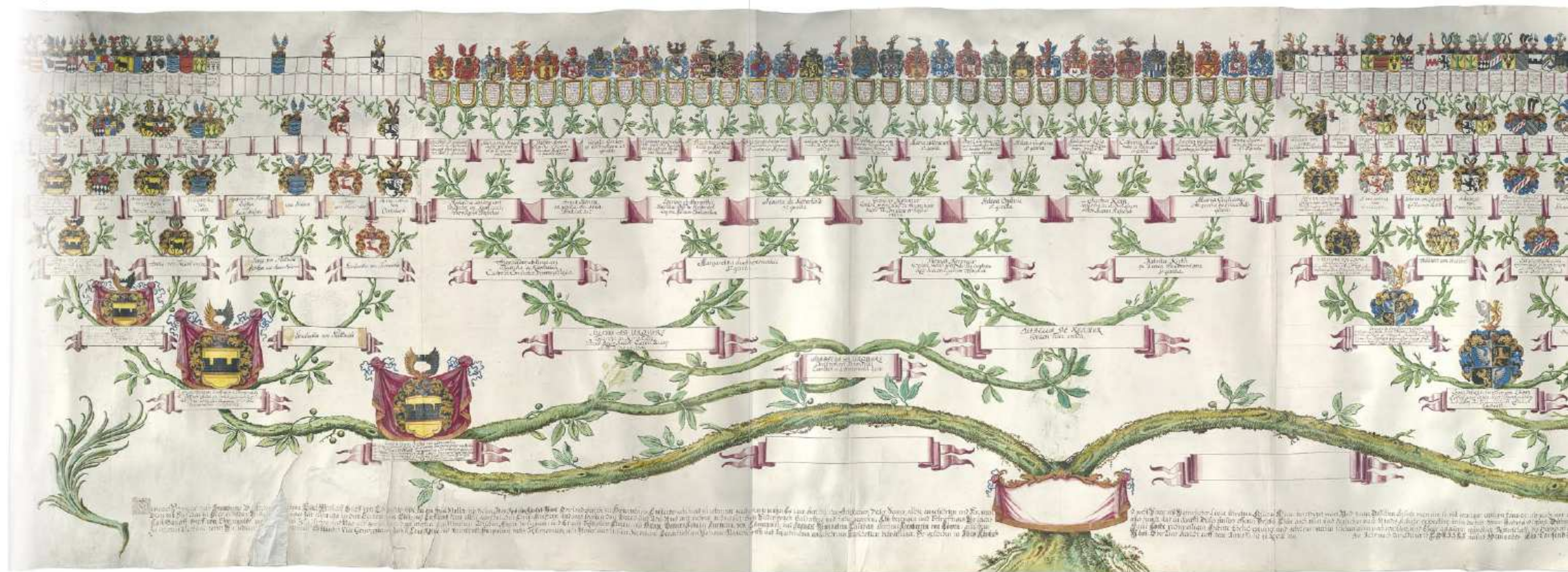
Terved klaasnegatiivid asetati 4-klapp ümbri- sse ning paigutati pikemale servale vertikaalselt toetudes lainepapist karpidesse. Katkistele klaasnegatiividele tehti horisontaalseks hoiustamiseks spetsiaalne mitmekihiline kaitseümbris vältimaks fragmentide omavahelist kokkupuutumist.

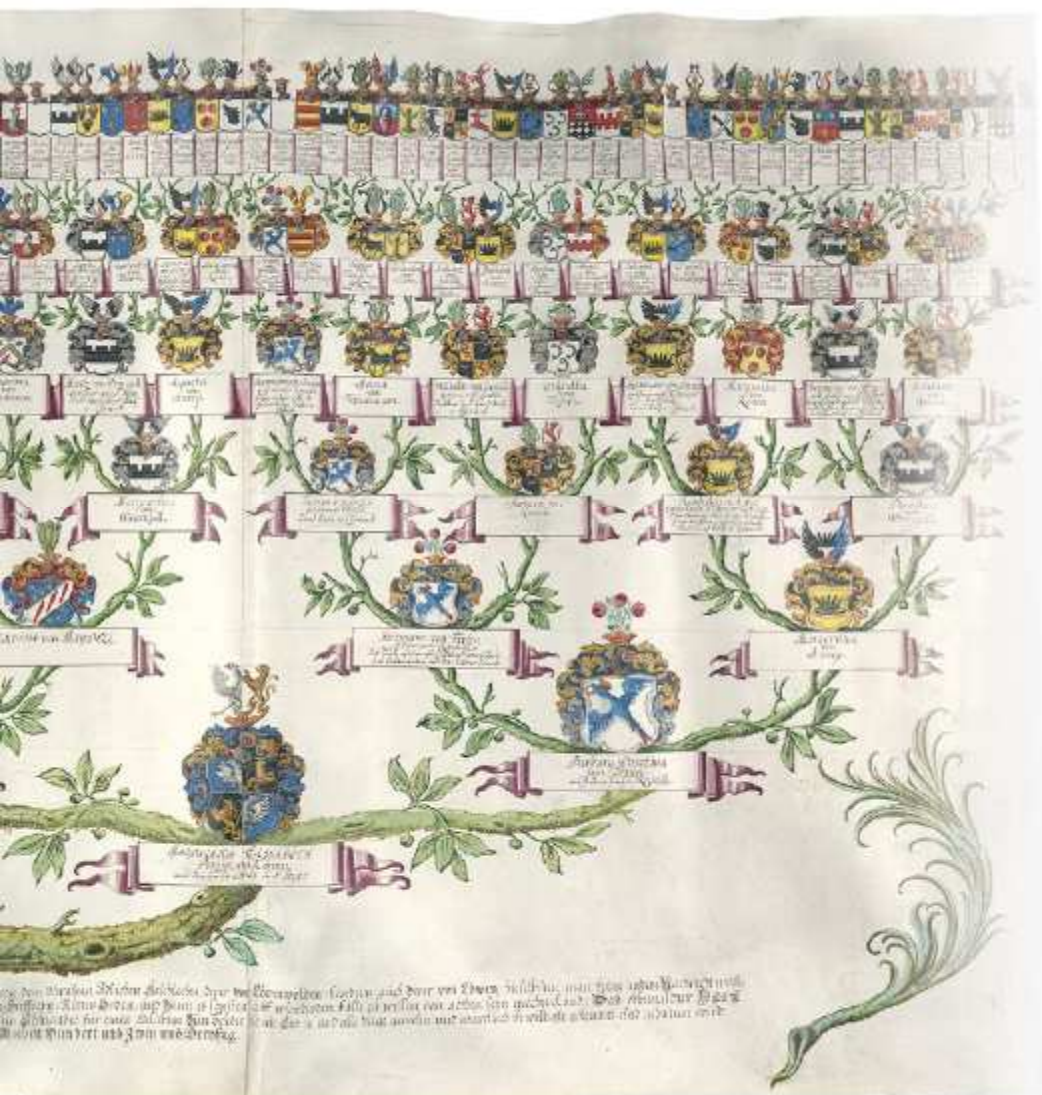
Lahtisi klaasplaadi fragmente ei liimitud ega kinnitatud teibiga, sest need võivad põhjustada hiljem uusi kahjustusi ning probleeme kopeerimisel.

Klaasnegatiivid pakendati turvaliselt, varustati transportimist ja hoidmist tähistava märgistusega ning saadeti digiteerimisele filmiarhiivi.

Turvaliseks säilitamiseks asetati klaasnegatiivid karpidesse selliselt, et plaadid ei jääks surve ega pingele alla, samas jälgides, et oleks välistatud nende liikumine karbi sees. Karpide voorderdamisel valiti sobilikeks materjalideks arhiivipüsiv lainepapp ja vahtplast ARTFOAM (polüstüreeni baasil valmistatud materjal, vt B. Lavedrine. A Guide to the Preventive Conservation of Photograph Collections. 2003).

Tiina Hirv	riigiarhiivi kogumisosakonna arhivaar
Toivo Jullinen	riigiarhiivi direktor
Mairold Kaus	filmiarhiivi juhtivspetsialist
Birgit Kibal	nõunik
Indrek Kuuben	ajalooarhiivi direktor
Lauri Leht	digitaalarhiivi direktor
Jaan Lehtaru	ajalooarhiivi säilitusosakonna konserveerimisvaldkonna juht
Kersti Lust	projektijuht
Liina Lõhmus	ajalooarhiivi kasutuosakonna arhivaar
Hedvig Mäe	riigiarhiivi säilitusosakonna juhataja
Maive Mürk	ajalooarhiivi kasutuosakonna arhivaar
Sten Oja	filmiarhiivi kogumis- ja kasutuosakonna juhtivspetsialist
Priit Pirsko	riigiarhivaar
Sindy Püssa	projektijuht
Gristel Ramler	riigiarhiivi kogumisosakonna asejuhataja
Helina Tamman	teadus- ja publitseerimisbüroo nõunik
Tõnu Tannberg	teadus- ja publitseerimisbüroo direktor
Kristina Teral	ajalooarhiivi säilitusosakonna hoiuvaldkonna juht
Ruth Tiidor	ajalooarhiivi säilitusosakonna juhataja
Ivi Tomingas	filmiarhiivi direktor
Kadri Tooming	ajalooarhiivi kasutuosakonna asejuhataja
Hanno Vares	nõunik

Fotode autorid:

Benno Aavasalu, Ivo Bakalov (Bulgaaria), Edith Eskor,
Jaak Koiduaru, Õie Kuk, Jaan Lehtaru, Mati Mänd,
Sten Oja, Gerli Raadik, Gristel Ramler, Reet Randoja,
Helina Tamman, Ivi Tomingas, Tõnis Tärna

EAA 2062-2-54

2011

JAANUAR

12 Valmis maavalitsuste juhtimis- ja põhi-funktsioonide hindamisotsus.

26 ja 28 Tartus ja Tallinnas toimus digitaalarhiivi-büroo infotund, kus tutvustati digitaal-arhiivi arendamise kava ning riigikantse-leist üle antud rahvastikuministri digitaal-arhivaalide universaalset arhiveerimist.

Filmiarhiivi kodulehe näituste rubriigis sai tutvuda fotonäitustega «Sulev Nõmmik 80», «Mark Soosaar 65», «Jaan Poska 145» ja «Kinomaja 30».

VEEBRUAR

1–2 Toivo Jullinen osales DLM-foorumi juhatu-se koosolekul Londonis.

2 Tartus kohtusid kolleegid e-varamu projek-tiga tegelevatest mäluasutustest.

3 Tartus arutleti arhiivi infosüsteemi AIS uuendamise üle.

4 Käivitus Euroopa Liidu toel rahastatud pro-jekt «Digitaalne algus — Eesti Vabariigi loo-mist ja iseseisvuse taastamist kajastavate dokumentide digiteerimine», mida asus juhtima Sindy Püssa.

10 Rahvusarhiivi, Tallinna Linnaarhiivi, Eesti Ajaloomuuseumi ja Ennistuskaja Kanut korraldusel toimus linnaarhiivis Eesti vani-ma kirjaliku kultuuripärandi digiteerimise projektist ajendatud seminar.

15 Kuldar Aas, Maksim Dontsov, Lauri Leht ja Koit Saarevet kohtusid Helsingis Soome rahvusarhiivi kolleegidega ning arutasid digitaalarhiivitarkvara Tessella SDB4 aren-guga seonduvat.

16 Kuldar Aas, Toivo Jullinen, Lauri Leht, Koit Saarevet ja Hanno Vares koos Eesti Statis-tikaameti töötajatega külastasid Soome Statistikaameti.

17 Riigikogus võeti vastu arhiiviseadus, hää-letusel viibinud 80 saadikust oli seaduse

poolt 78, vastu hääletas üks saadik ja üks jättis arvamuse avaldamata. Tegu on Ees-ti kolmanda arhiiviseadusega, 1935. aasta seadus kehtis viis aastat ja 1998. aasta sea-dus 13 aastat ehk kuni 2011. aasta lõpuni.

23 Kolleegid filmiarhiivist tutvusid vastava-tud KGB muuseumiga Viru hotellis, muu-seumi ekspositsiooni aitas koostada Pearu Tramborg.

MÄRTS

4 Kaartide digiteerimiseks ettevalmistamise teoreetilist koolitust arhiivikeskuse töö-tajatele Tartus juhendasid Hedvig Mäe ja Küllike Pihkva.

12–13 Tõnis Tärna võttis osa Baltisaksa Genea-loogiaseltsi korraldatud seminarist «Genea-logentag 2011», kus arutati koostööd balti-saksa perelooallikate digiteerimisel.

18 ja 25 Riigiarhiivis toimusid «Meenutuste minu-tid» nii endiste kui ka praeguste töötajate osalusel.

21–22 Toivo Jullinen osales DLM-foorumi juhatu-se koosolekul Brüsselis.

22 Digitaalarhiivibüroo ja statistikaameti esin-dajad kohtusid arutamaks andmebaaside arhiveerimise tehnilisi küsimusi.

22 Riigikantselei kinkis Türi vallale riigiarhiivis koostatud näituse «August Rei», mida eksponeeriti Kabala rahvamajas. Avamisel osalesid Tiit Noormets, Mare Olde ja Marge Tiidus.

23 Rahvusarhiivi esindajad kohtusid rahvus-ringhäälingu digiteerimisasjatundjatega.

28–29 Stockholmis leidis aset Roots-Eesti-Islandi dokumentide juurdepääsule keskendu-nud europrojekti APIS (Access to Public Information) esimene koosolek, rahvusarhiivi esindasid Kuldar Aas ja Birgit Nurme.

29 Ajalooarhiivi infotunnis tutvustati laeva-vrakkide uurimisprojekti SHIPWHER.

31 Kuldar Aas, Ülle Narits, Külli Niidassoo ja Tiia Siir koolitasid Tartus asutuste töötajaid dokumentide haldamise ja säilitamise teemal.

APRILL

4 Saare maa-arhiivis Kuressaares toimus dokumendi- ja arhiivihalduse infopäev vallasekretäridele.

4–5 Koit Saarevet osales digitaalarhiivinduse konverentsil Londonis.

6–7 Kuldar Aas ja Koit Saarevet viibisid Londonis Tessella SDB tarkvara kasutajate grupi iga-aastasel kohtumisel.

12 Riigikantselei avaldas elektrooniliste dokumentide haldamise näidisinõuded ehk MoReq2 eestikeelse tõlke koos nn nullpeatükiga.

13 Tallinnas rahvusraamatukogus koolitasid Kuldar Aas, Ülle Narits, Külli Niidassoo ja Tiia Siir asutuste dokumendihaldureid.

13–15 Kairi Priimets ja Marilin Siimer osalesid käsikirjade konserveerimise seminaril Koppenhaagenis.

14 Tallinna linnaarhiivis toimus Indrek Jürjo 55. sünniaastapäevale pühendatud ettekandekoosolek koos I. Jürjo artiklite kogumiku «Ideed ja ühiskond. Balti provintside mõtte- ja kultuuriloost 18.–19. sajandil» esitlusega.

20 Kasahstani side- ja kommunikatsiooniministeerium ning Eesti rahvusarhiiv sõlmisid lepingu, et arendada kahe riigi arhiivide suhteid, parandada arhiiviainese kättesaadavust ja tõhustada uurimist.

27–29 Eesti ja Läti rahvusarhiivi säilitus- ja konserveerimisspetsialistide kokkusaamisel Tartus arutati esimest korda arhivaalide levinumaid kahjustusi selgitava ja illustreeriva kolmekeelse (inglise-läti-eesti) publikatsiooni koostamist.

27 Pille Noodapera õpetas Tartus justiitsministeeriumi haldusala arhivaare.

28 Filmiarhiivi spetsialistid viisid läbi koolituse helisalvestiste ja liikuva pildi säilitamise, digiteerimise ja kirjeldamise teemal.

29 Maneeži arhiivihoones tähistati riigiarhiivi 90. sünnipäeva ja ajakirja Tuna 50. numbril ilmumist. Anti üle Tuna artiklipreemia Aleksander Loidile ja eksponeeriti Liivi Uueti koostatud päevakohast näitust «Seinaleht «Arhivist» 1945–1988».

MAI

5 Viimane rahvusarhiivi korraldatud arhivaari kutseksam. Aastatel 2000–2011 väljastati arhivaari kutsetunnistus 232 inimesele.

5 Valmis personalidokumente käsitlev hindamisotsus.

9–11 Priit Pirsko osales ettekandega Euroopa riigiarhivaaride koosolekul Budapestis.

9–11 Eve Keedus osales paberi konserveerimise teemalisel konverentsil Austrias Hornis.

10–13 Vilniuses toimus Balti konservatorite 9. triennaal. Ettekande pidasid Lauri Leht, Kristina Teral ja Ruth Tiidor, postriettekanne oli Jaan Lehtarul, Einike Leppikul ja Küllike Pihkval, kuulajana osales Hedvig Mäe.

11–13 Toivo Jullinen osales Budapestis Euroopa arhiivigrupi koosolekul ning DLM-foorumi juhatuse koosolekul ja konverentsil ühe sessiooni juhina. Rahvusarhiivi esindasid veel Kuldar Aas, Lauri Leht ja Priit Pirsko.

12–13 Ruth Tiidor võttis osa Euroopa arhiivide säilitusjuhtide seminarist Budapestis.

14 Riigiarhiiv pidas Madara hoones arhiivööd: toimusid ekskursioonid, töötasid paberitöökojad, vaadata sai erinäitust «Auklikud aarded ja üllatavad ürikud» ning filmiprogrammi.

14 Pärnus Koidula muuseumis anti «Eesti kunsti ajaloo» 5. köite eest Mart Kalmule üle Eesti ajalookirjanduse aastapreemia.

16 Ekskursioonid ja traditsiooniline, sünnipäevapuhune ühispildistamine ajalooarhiivis.

16–20 Sven Lepa, Tatjana Šor ja Lea Teedema kogusid *Estica*’t Peterburi arhiivides.

17 TÜ ajaloo muuseumi valges saalis tähistati ajalooarhiivi 90. sünnipäeva konverentsiga «Ühine ajalugu, ühised allikad: baltisaksa pärand Ajalooarhiivis».

17 Filmiarhiiv esitles Kinomajas DVDd «Tallinn enne ja nüüd. I osa (1923–1940)», samal päeval saabus arhiivi filmiskanner, millega algas nitrofilmide digiteerimise projekt, ning Kanadast toodi restaureerimiseks Eesti 1939. aasta värvifilmid.

18 Riigiarhiivi külastasid kolleegid Valgevenest.

21 Riigiarhiiv tähistas 90. sünnipäeva väljasõiduga Kloogaranna noortelaagrisse.

23–25 Tallinnas rahvusvahelisel digitaalse kultuuripärandi säilitamise konverentsil osalesid Kuldar Aas, Toivo Jullinen, Tarvo Kärberg, Lauri Leht, Pille Noodapera, Koit Saarevet ja Hanno Vares.

25 Riigiarhiivi külastas rahvusvahelise arhiiviuuringute keskuse ICARUS kaastöötaja Karl Heinz.

30 Filmiarhiivis toimus kinoliidu seenioride seksiooni liikmete koosolek, selle käigus annetati ja kirjeldati filmiteemalisi fotosid.

31 Digitaalarhiivibüroo töötajad osalesid Riigi Infosüsteemide Arenduskeskuse aastakonverentsil Tallinnas.

JUUNI

3 Ristiku 84 hoovis tähistati filmiarhiivi 40. sünnipäeva ja peeti filmirahva suvepäeva, muu hulgas tutvustati filmide infosüsteemi ja avati näitus «Toompea lossist Garnisoni kongidesse».

9–10 Balti arhiivide kohtumine (viimati 2009. aastal) toimus Leedu riigiarhivaari Ramojus Kraujelise eestvedamisel Šiauliai külje all, Eestit esindasid Toivo Jullinen, Birgit Kibal, Indrek Kuuben, Hedvig Mäe ja Priit Pirsko.

10 Tartu kõrgema kunstikooli tudeng Marily Rohtla kaitses diplomitöö teemal «Kas digiteerimine tapab konserveerimise? Ülevaade arhivaalide konserveerimisest digiteerimise tugitegevusena ajalooarhiivis», diplomitöö koostamist juhendasid Tiia Nurmsalu ja Ruth Tiidor.

20–21 Riigikantselei korraldas Laitse lossis ministeeriumide dokumendihaldusjuhtide seminari, arhiivi esindasid Kuldar Aas, Toivo Jullinen, Pille Noodapera ja Hanno Vares.

26–30 Käärkule MTÜ Baltic Heritage Network korraldatud suvekooli kogunesid Välis-Balti kultuuripärandi hoidjad, külastati ka Valga mäluasutusi.

28 Arhiivieskirja kavand läks koostajailt avalikule arutelule.

JUULI

23–24 Rahvusarhiivi suvepäevad Peipsi ääres Kauksi rannas.

AUGUST

20 Toompeal, Komandandi aias avati riigikogu kantselei ja riigikantselei tellimisel Tiit Noormetsa koostatud dokumendi- ja fotonäitus «Iseseisvuse taastamine 1991».

20 Maneeži galeriis avati filmiarhiivis koostatud väljapanek «Tallinn enne ja nüüd».

30–31 Palmes toimus Eesti mäluasutuste suveseminar «Digitaalse ressursi strateegiad ja kompetentsikeskused», rahvusarhiivist osalesid Toivo Jullinen, Indrek Kuuben, Priit

Pirsko ja Lauri Leht, kes tutvustas arhiivi digiteerimisprojekte ja digitaalarhiivi.

SEPTEMBER

4–8 Paavo Annus ja Mairold Kaus osalesid rahvusvahelise audiovisuaalarhiivide ühenduse IASA aastakonverentsil Frankfurdis.

13–15 Tallinna ja Tartu arhiive ning Riigi Infosüsteemide Ametit külastasid Gruusia rahvusarhiivi ja justiitsministeeriumi esindajad.

19–23 Jaan Lehtaru viibis rahvusvahelise konservatorite ühenduse ICCOM-CC konverentsil Lissabonis.

20–21 Kuldar Aas pidas ettekande Šveitsi arhiivide e-valitsemise seminaril Bernis, kus tutvustas Eesti e-riigi arengut ja rahvusarhiivi rolli selles.

21 Rahvusraamatukogu väikeses konverentsisaalis toimus arhiivikasutajate teabepäev. Ligi 120 inimesele tutvustati arhiivikasutuse suundi ja digiteerimistööd (Lauri Leht), kaartide infosüsteemi (Kadri Tooming), fotode ja filmide digiteerimist (Aigi Bremse, Mairold Kaus, Ivi Tomingas) ja uusi allikaid Saagas (Gristel Ramler, Tõnis Tärna). Tutvuda sai arhivaalide valiku ja digiteerimisprojektide postritega.

29–30 Tallinna linnaarhiivi saalis toimus europrojekti APIS koosolek, rahvusarhiivi esindasid Kuldar Aas ja Birgit Nurme.

30. september – 1. oktoober

Rahvusarhiivi esindajad osalesid II rahvuskaaslaste konverentsil Tallinnas.

OKTOOBER

1 Riigiarhiivi direktori ülesandeid asus täitma Toivo Jullinen.

1 Riigikantselei tellimisel koostas Liivi Uuet dokumendinäituse «Heinrich Mark 100», näitus avati H. Marga sünnikohas Kõlleste vallas Ihamaru külas Krootuse põhikoolis.

1 Küllike Pihkva siirdus Euroopa sotsiaalfondi stažeerimisprogrammi toel kahekuulisele praktikale Soome rahvusarhiivi.

3 Filmiarhiiv esitles näitust «Nõukogude propagandafoto pressis 1944–1985» Tallinnas Maneeži galeriis. Väljapanek sai teoks Euroopa kultuuripealinna programmi kuulunud «Tallinna Fotokuu» raames.

4–8 Toivo Jullinen osales DLM-foorumi koosolekul Brüsselis ning Euroopa arhiivigrupi koosolekul Krakówis.

- 6 Okupatsioonide muuseumis esitleti dokumentide kogumikku «Sotsialistliku revolutsiooni käsiraamat».
- 6–7 Priit Pirsko osales Euroopa riigiarhivaaride kokkusaamisel Krakówis.
- 6–8 Filmiarhiivi korraldusel leidis aset Balti audiovisuaalsete arhiivide nõukogu BAAC konverents Tallinnas rahvusraamatukogus.
- 7 Tallinnas rahvusraamatukogus toimus arhiivade korrastamise ning sobivate hoiu- ja säilitustingimuste loomise koolitus Kaja Pulloneni, Gerli Raadiku, Kristina Terali ja Ruth Tiidori juhendamisel.
- 7 Ajalooarhiivis avati Maive Mürgi ja Helina Tennasilma koostatud näitus «Käokuld, Kusnetsov, Koivune. 90 aastat perekonnanime panemisest Setomaal ja Eesti Ingeris». Sünnimisel sai kuulda setokeelset laulu ja ülemsootska Ahto Raudoja sõnavõttu. Ühtlasi anti üle arhiivi preemia parimale üliõpilastööle, tunnustuse sai Tallinna ülikooli magistrant Linda Lainvoo.
- 13–14 Viljandimaal Vanaõue puhkekeskuses toimus rahvusarhiivi juhtide ja valdkonnaspetsialistide infopäev.
- 18–19 Tallinna ja Tartu arhiive külastas Utah' Genealoogia Seltsi esindaja Raul Rios.
- 18–21 Kuldar Aas ja Lauri Leht viibisid planeeritava europrojekti APEX (Euroopa arhiiviportaali arendamine) juhtrühma kohtumisel ja projektitaotluse läbirääkimistel Luksemburgis.
- 24 Ajalooõpetajate kongressil vedas Edith Seegel töötuba «Ajaloõppimine väljaspool klassituba», samas anti rahvusarhiivi toetusel välja ajalooõpetaja elutööpreemia.
- 24–29 Tiit Kravtsev ja Mare Olde osalesid rahvusvahelise arhiivide ümarlaoa CITRA aasta-konverentsil Hispaanias Toledos.
- 25 Tarvo Kärberg ja Ülle Narits tutvustasid asutustele uuendatud UAMi funktsionaalsust.
- 27 Koit Saarevet pidas Tartu ülikooli raamatukogu avaandmete nädala raames ettekande «Digitaalsest arhiveerimisest rahvusarhiivis».
- 27 Filmiarhiiv tähistas rahvusvahelist audiovisuaalpärandi päeva nitrofilmide digiteerimise projekti tutvustuse, filminäidete esitluse ja vestlusringiga «Kaheksas vabade kunstide seas — audiovisuaalkunst».

31. oktoober – 3. november

Hanno Vares viibis standardimise allkomitee «Arhiivi- ja dokumendihaldus» koosolekul Londonis.

NOVEMBER

- 1–4 Mart Vernik osales tehnoloogiakonverentsil «Powering the Cloud» Frankfurdis.
- 7–9 Helina Tennasilm esines arhiivi digiteerimisprojekte tutvustanud ettekandega 21. rahvusvahelisel arhiivipäeval Triestes.
- 8–10 Ajalooarhiivi säilitusosakonna kolleegid arutasid Riias arhiivide kahjustuste atlasest koostamise küsimusi.
- 9 Tiina Kala Tallinna linnaarhiivist kõneles ajalooarhiivi kolleegidele pärgamentürikutest, liigitusest, leidumisest, teksti struktuurist, keelest, lühenditest ja kaasevast.
- 10 Filmiarhiivi vedamisel toimus fotode säilitamise, kirjeldamise ja digiteerimise koolitus, kus kõnelesid Aigi Bremse, Sirje-Mai Hallaste, Sten Oja ja Rita Tuulik.
- 14 Haridus- ja teadusministeeriumis toimus rahvusarhiivi haldusala vahetamise töörühma koosolek.
- 15 Riigi Infosüsteemi Ameti korraldusel toimus Tallinnas Viru hotellis rahvusarhiivi infopäev «Digitaaldokumentide säilitamine avalikus sektoris», osales ligi 170 dokumendihaldurit ja arhiivaari.
- 16 Kadri Tooming esines ettekandega «Rahvusarhiivi kaartide infosüsteem» rahvusraamatukogus peetud geograafia ja geoinfosüsteemide teabepäeval.
- 16–17 Kuldar Aas ja Maksim Dontsov osalesid digitaalarhiivi tarkvara Tessella SDB kasutajate kohtumisel Londonis.
- 16–18 Koit Saarevet tutvustas Eesti elektroonilist dokumendihaldust ja digitaalarhiivindust konverentsil «Система электронного документооборота. Требования времени» Astanas.
- 17–24 Toivo Jullinen ja Priit Pirsko külastasid Hooveri Instituuti Stanfordis, kus allkirjastati Nõukogude perioodi arhiivide digiteerimise leping.
- 21–22 Kuldar Aas ja Birgit Nurme viibisid europrojekti APIS lõpukoosolekul Reykjavíkis.
- 22–24 Indrek Kuuben ja Tõnis Tärna külastasid koostööprojekti «Hereditas Baltica» raames Marburgi Herderi Instituuti.

- 24 Tallinna linnaarhiivis toimus Pille Noodapera ja Hanno Varesse eestvedamisel arhiivinspektorite, hindajate ja maaarhiivide ümarlaud liigitusskeemi kooskõlastamise teemal.
- 25 Haridus- ja teadusminister kinnitas rahvusarhiivi uue põhimääruse, mis jõustus 1. jaanuaril 2012.
- 29 Kuldar Aas ja Koit Saarevet tutvustasid andmebaaside arhiveerimise nõudeid Riigi Infosüsteemi Ameti korraldusel toimunud riigiasutuste infopäeval «Andmebaaside koostöö ja arhiveerimine».
- 30 1998. aasta arhiiviseaduse järgse arhiivinõukogu viimane koosolek Tallinnas.
- 30 Tarvo Kärberg viibis Euroopa Komisjoni kutsel Brüsselis, kus tutvustas Euroopa Komisjoni arhiivile ja infotehnoloogidele Eesti digitaalarhiivialaseid arendusi, peamiselt UAMi.
- 30 Lauri Leht pidas digitaalarhiivi tutvustanud ettekande Infore seminaril rahvusraamatukogus.

DETEMBER

- 2 Sven Lepa pidas Tallinnas Suurgildi majas toimunud ettekandepäeval «Eesti fotograafia ajaloost 19. sajandil ja 20. sajandi alguses» ettekande aastail 1855–1870 Tartus tegutsenud fotograafidest.
- 2–3 Kadri Tooming osales ettekandega Eesti arhiivinduse arengust võrrelduna teiste postsovetlike riikidega Glasgow ülikooli Kesk- ja Ida-Euroopa uuringute keskuse korraldatud rahvusvahelisel tudengisümposionil «Perspectives on Estonia — Past, Present and Future. II».
- 5–8 Tartu ja Tallinna arhiivides viibisid külas käigul kolleegid Bulgaaria arhiivide peavalitsusest: direktor Martin Ivanov ja infotehnoloogia valdkonna juht Nikolay Markov. Visiidi käigus sõlmiti Bulgaaria-Eesti koostööleping.
- 8 Filmiarhiiv kutsus külla tunnustatud loodusfilmide tegija Rein Marani, tähistades filmilegendi 80. juubelit filmi «Põdra kuningriik» vaatamisega.
- 12 Filmiarhiiv esitles kinos Artis 1920.–1930. aastate digiteeritud kroonikafilme, filmide sisu tutvustas Pearu Tramborg.
- 12–14 Kuldar Aas, Toivo Jullinen, Aadi Kaljuvee, Lauri Leht ja Pille Noodapera osalesid DLM-foorumi konverentsil Brüsselis, K. Aas

pidas ettekande metaandmete kasutusvõimalustest.

- 15 Üliõpilaste teadustööde riiklikul konkursil sai ühiskonnateaduste ja kultuuri valdkonnas doktoriõppe kategoorias I preemia Kai Tafenau, augustis kaitstud doktoritöö «Uue Testamendi tõlkimisest Rootsi ajal: käsikirjad, tõlkijad ja eesti kirjakeel» eest.
- 19 ja 21 Digitaalarhiivibüroo tutvustas nii Tartus kui Tallinnas rahvusarhiivis juurutatavat digitaalarhiivi tarkvara Tessella SDB4.
- 20 Põhja-Eesti arhiivipere aastalõpu koosviibimine toimus Tallinnas Telliskivi tänava loomelinnaku F-hoones.
- 22 Vabariigi valitsus kinnitas arhiivieeskirja, mis jõustus 1. jaanuaril 2012.
- 22 Haridus- ja teadusminister kinnitas rahvusarhiivi uue struktuuri ja teenistujate koosseisu, määrus jõustus 1. jaanuaril 2012. Sellega on rahvusarhiivi koosseisus 223 ametikohta ja seitse struktuuriüksust: 4 arhiivi (riigiarhiiv, ajalooarhiiv, filmiarhiiv, digitaalarhiiv), 2 bürood (teadus- ja publitseerimisbüroo, haldusbüroo) ja kantselei. Harju ja Tartu maa-arhiiv lõpetasid tegevuse ja nende ülesanded läksid üle vastavalt riigiarhiivile ja ajalooarhiivile. Maa-arhiivid Haapsalus, Rakveres, Kuressaares ja Valgas jätkavad osakondadena riigiarhiivi koosseisus.
- 28 Lõuna-Eesti arhiivipere aastalõpu koosviibimine peeti Moostes.
- 30 Valmis hindamisotsus, mis aitab välja selgitada need avalikku ülesannet täitvad asutused või isikud, kelle tegevuse käigus võib tekkida arhiivaale.

JAANUAR

- 1 Jõustus uus arhiiviseadus, rahvusarhiivi koosseis on uue üksusena teadus- ja publitseerimisbüroo ning digitaalarhiiv endise digitaalarhiivbüroo jätkuna.
- 2 Ajalooarhiivi uurimissaalis tutvustasid Erki Tammiksaar ja Riho Västriku uut Eesti filmi «Teekond Araratile».
- 5 Stenbocki majas toimus arhiivinduse üleminekut riigikantselei haldusalast haridus- ja teadusministeeriumi haldusalasse tähistav koosviibimine.
- 9 Riigiarhiivi Maneeži galeriis avati näitus «Eesti filmi plakat 1965–2005. Valik filmiarhiivi kogudest».
- 17 Riigi Infosüsteemi Ameti ürituste sarja «Tark e-riik» raames toimus Viru hotelli konverentsikeskuses aruteluseminar «Arendatud riigi infosüsteemi halduses ja RIHAs». Arutelu all olid andmekogude säilitustähtsuse määramise ja hindamise küsimused, rahvusarhiivist osalesid sõnavõttevõttega Hanna Kaal, Pille Noodapera ja Hanno Vares.
- 19 Rahvusarhiivi digitaalarhiivi töötajad kohtusid majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi infoühiskonna teenuste arendamise osakonna töötajatega. Nimetatud osakond võttis aasta algusest üle riigikantselei dokumendihalduse osakonna funktsioonid ning jätkab valdkonna arendamisega ministeeriumi haldusalas.
- 30–31 Toivo Jullinen osales DLM-foorumi juhatusel koosolekul Londonis.

VEEBRUAR

- 2 Stenbocki majas esitleti pidulikult riigikantseleile deponeeritud Tartu rahulepingu meeneeksemplari.
- 9 Valmis hindamisotsus kohalike omavalitsuste põhifunktsioonide kohta.
- 20 Televisiooni hommikuprogrammis «Terevisioon» hakati sagedusega kord nädalas näitama ringvaatepalasid filmiarhiivi kogudest.
- 21 Ajalooarhiivi kasutusosakonna arhivaarid käisid õppekursioonil Fotomuuseumis ja Eesti Ajaloomuuseumis.
- 24 Kuldar Aas osales Euroopa Komisjoni kutset e-arhiveerimise valdkonnas tulevikus finantseeritavaid teemasid käsitleval ümarlaual Luksemburgis.

- 27 Kuulutati välja konkurss koostöös riigikantseleiga väljaantavale uurimisstipendiumile «Eesti riigijuhid 1918–1940(1944)».
- 27–28 Toivo Jullinen osales Euroopa arhiivigrupi töörühma koosolekul Brüsselis.
- 29 Riigiarhiivi näitusesaalis avati «Eesti film 100» ürituste raames filmiarhiivi fotonäitus «100 aastat Eesti filmi». Näituse kuraator oli Gerli Rebane, kujundaja Sten Oja.

MÄRTS

- 5–7 Lauri Leht tutvustas Eesti digiteerimisprojekte Katari IT-konverentsil Dohas.
- 6–7 Otepääl toimus digitaalse kultuuripärandi kasutuskeskondi käsitletud mäluasutuste talveseminar, seminari korraldasid Tartu ülikooli raamatukogu ja rahvusarhiiv.
- 12 Tallinnas kogunes rahvusaaslaste programmi arhiiviprojektide komisjon, esmakordselt koordineeris projektide teostamist ja komisjoni tegevust rahvusarhiiv.
- 12–15 Euroopa arhiiviportaali APEX avakoosolekul Haagis osalesid Kuldar Aas, Lauri Leht, Pille Noodapera ja Urmas Tamm.
- 12–23 Rahvusarhiivis testiti kliendimoodulit, virtuaalse uurimissaali osana hõlbustab moodul nii arhiivikasutajal kui ka arhiivi töötajal tellimuste esitamist ja haldamist.
- 20 Filmiarhiivis esitles režissöör Tõnu Virve koos filmi peategelase Vahur Linnustega arhiivirahvale oma uut dokumentaalfilmi «Armud jäänud, armud tulnud».
- 20 Valmis rahvusarhiivi uus juhised «Arhiivikirjelduse elementide loetelu» (üksnes veebiversioonina).
- 28 Rahvusarhiivi esindajad kohtusid Tartus Poola Vabariigi suursaadiku Grzegorz Poznańskiga.
- 28 Läti rahvusarhiivi kolleegid tutvustasid Tartus meie kogemustega digitaalarhiivi tarkvara arendamisel.
- 30 Eesti Rahva Muuseumi näitusemajas esitleti filmiarhiivis koostatud filmikogumikku «Esimene... Pääsuke». Eesti esimese filmioperaatori Johannes Pääsukese 120. sünniaastapäeval tutvustatud DVDle on talletatud üheksa arhiivis säilitatavat ja taastatud filmi.

APRILL

- 3 Ivi Tomingas pidas Kinomajas ettekande J. Pääsukesele pühendatud kõnekoosolekul «Eesti film 100. Esimene Pääsuke».

- 10 Eesti Arhivaaride Ühingu aastakoosolek toimus Tallinna linnaarhiivis.
- 19 Filmiarhiivi külastasid Utrecht ülikooli tudengid.
- 23–24 Toivo Jullinen viibis DLM-foorumi juhatusel koosolekul Londonis.
- 24–25 Kuldar Aas ja Edith Eskor osalesid Eesti, Rootsi ja Islandi arhiivide ühisprojekti YEAH (*You! Enhance Access to History* ehk kasutajate kaasamine) koosolekul Stockholmis.
- 30 Tartus tähistati Eesti filmi 100. sünnipäeva: kinorong Tallinnast Tartusse, rongkäik Eesti Rahva Muuseumi näitusemajja, kus esitleti temaatilist postmarki, pidulik koosolek Tartu ülikooli aulast ning Eesti filmi sajandipidu Dorpati konverentsikeskuses.

MAI

- 5–15 Mäluasutuste digitalgud ehk muuseumide, raamatukogude ja arhiivide esimene omataoline ühisalgatus «Teeme Ära» kampania osana — asutustes tuvastamata fotosid ja filme sai igaüks kommenteerida ja kirjeldada aadressil www.facebook.com/digitalgud.
- 7–10 Kairi Priimets osales teipide ja lahustite praktilisel koolitusel Šveitsis Asconas.
- 7–10 Hanno Vares osales ISO tehnilise komitee «Informatsioon ja dokumentatsioon» arhiivi- ja dokumendihalduse allkomitee koosolekul Berliinis.
- 9 Rahvusraamatukogus toimus asutustele suunatud infopäev, kus arhiivi uuenenud hindamistegevusest, hindamisotsuste rakendamisest ning liigitusskeemide koostamisest kõnelesid Kuldar Aas, Toivo Jullinen, Pille Noodapera ja Tiia Siir.
- 14–16 Projekti APEX juhtrühma koosolek Berliinis.
- 16 Ajalooarhiivi sünnipäeva tähistati ekskursioonide, pitserite andmebaasi esitluse ja arhiivi raamatukogu ajalugu tutvustava näituse avamisega.
- 19 Arhiivid osalesid muuseumiöö «Õös on kino» tegemistes: filmiarhiivis toimusid ekskursioonid arhiivi ruumidesse, vaadata oli näitus «Kahel pool kaamerat», lastele oli avatud töötuba «Filmilindi taaskasutus», näidati filmiprogrammi «Eesti filmi lätetel», töötas fotoateljée; riigiarhiivis Maneeži galeriis oli avatud fotonäitus «100 aastat Eesti filmi».
- 21–23 Kahjustuste atlase koostamise arutelu Tartus, kus osalesid Läti ja Eesti rahvus-

arhiivide esindajad ning käsikirja sisu- ja keeleteometaja Christopher Woods Ühendkuningriigist.

- 21–25 Tallinna ja Tartu arhiive, samuti e-arendustega tegelevaid riigi- ja eraasutusi külastas kuveliikmeline grupp Kasahstani kolleegi, kellest viis olid dokumendihaldustarkvaraga tegelevast riiklikust aktsiaseltsist ning üks rahvusarhiivist.
- 24 Uue koosseisuga arhiivinõukogu esimene koosolek Tallinnas Maneeži tänava galeriis.
- 29–30 Maksim Dontsov ja Koit Saarevet osalesid digitaalarhiivi tarkvara SDB kasutajate koosolekul Oxfordis.
- 28./30. mai – 1. juuni Euroopa arhiivirühma EAG, DLM-foorumi, projekti APEX juhtkomitee, Euroopa riigiarhivaaride ja rahvusvahelise arhiivinõukogu Euroopa osakonna kohtumised Kopenhaagenis, osalesid Toivo Jullinen, Priit Pirsko ja digitaalarhiivi esindajad.

31. mai – 1. juuni

Ruth Tiidor osales Euroopa arhiivide säilitusjuhtide kohtumisel Taani rahvusarhiivis.

JUUNI

- 1 Sulgus ajalooarhiivi veeb, 18. märtsil 1997 alguse saanud toona arhiivinduse valdkonnas esimene omataoline väljund. Veebi sisu aadressilt www.eha.ee jagati ära rahvusarhiivi kodulehe ning virtuaalse uurimissaali VAU vahel, veeb arhiveeriti.
- 4 Rahvusarhiivi ja AS Tieto Estonia vahel allkirjastati hankeleping, mille alusel teostatakse digitaalarhiivi kasutusmooduli ehk nn AIS 2.0 arendustööd tähtajaga 31. mai 2013.
- 4–6 Hanno Vares viibis Bulgaaria pealinnas Sofias, kus osales arhiiviseadust tutvustava ettekandega konverentsil «Archives at the dawn of e-government».
- 7–8 Toivo Jullinen osales ettekandega «MoReq2010 for records and archives management» Läti ülikooli, rahvusarhiivi ja arhivaaride ühingu konverentsil «Dokumendi- ja arhiivihaldus kaasaegses infoühiskonnas» Riias. Konverents oli pühendatud rahvusvahelisele arhiivipäevale 9. juunil.
- 15 Maneeži galeriis avati näitus «Pildirindel», mis tutvustab Teise maailmasõja aegseid nalju ja karikatuure mõlemalt poolt rindejoont. Näituse koostas Margus Lääne.

18 Pidulikul koosviibimisel Adamson-Ericu muuseumis pärjati filmiarhiivi direktor Ivi Tomingas aasta muuseumisõbra tiitliga.

18–20 Kuldar Aas osales Ungari arhivaaride ühingu kongressil Szegedis ettekandega digitaalse arhiveerimise põhimõtetest.

22 Riigikantselei ja rahvusarhiivi korraldusel esitleti Stenbocki majas Eesti riigijuhide elulugude sarjas «Eesti riigijuhid 1918–1940/1944» ilmunud Jüri Anti monograafiat «August Rei. Eesti riigimees, poliitik, diplomaat». 2012. aasta uurimisstipendium määrati Indrek Paavlele Otto Tiefi akadeemilise biograafia koostamiseks.

22 Lõppes üldhariduskoolide ja kutseõppeasutuste juhtimis- ja põhifunktsioonide dokumentide hindamine, mis puudutas 184 õppeasutust ehk kokku 23% arhiivimoodustajaks olevatest asutustest.

26–28 MTÜ Baltic Heritage Network korraldusel ja rahvusaaslaste programmi toel toimus kirjandusmuuseumis Väli-Balti kultuuripärand konverents «Varjatud varandused», kus osales ligi 70 inimest kümnest riigist.

AUGUST

22 Ajalooarhiivis alustas ühe-aastast konserveerimispraktikat Merit Müller Saksa- maalt.

22–23 Euroopa naaberlus- ja partnerlusinstrumendi (ENPI) vahenditest rahastatava Eesti-Läti-Vene piiriülese koostöö programmi projekti «Cross Border E-archive» koosolekutel Peterburis osales projekti arhiivipoolne juht Kadri Tooming.

20–24 Üleilmsel arhiivide kongressil Austraalias Brisbane'is pidas Kuldar Aas ettekande, milles tutvustas Eesti digitaalarhiivi. Rahvusarhiivist osalesid kongressil veel Toivo Jullinen, Hanno Vares ja Tõnis Tärna. Pärast kongressi külastati Sydneys asuvat Eesti Arhiivi Austraalias.

28–29 Mäluasutuste suveseminaril Sagadis osales rahvusarhiivist seitse inimest, Lauri Leht ja Ivi Tomingas pidasid ettekande.

SEPTEMBER

6 Riigiarhiivis esitleti Liivi Uueti raamatut «Eesti piir käib vastu Hiina müüri».

7–9 Soome audiovisuaalarhiivi kinos Orion toimus seminar «Propaganda Nõukogude Eesti mängufilmides». Esinesid kirjanik Sofi Oksanen ning ajaloolased Ivo Juurvee

ja Olev Liivik, Eesti filmiarhiiv näitas nelja filmi: «Elu tsitadellis», «Valgus Koordis», «Metskannikesed» ja «Valge laev».

10 Lisaks arhivaalide kauglaenuvusele Pärnuse alustas rahvusarhiiv sama teenuse pakumist Viljandisse.

12 Riigikogus avati arhitektuurimuuseumi, riigiarhiivi ja filmiarhiivi ühistöös valminud näitus «Riigikogu hoone 90».

12 Riigi Infosüsteemi Ameti ürituste sarja «Tark e-riik» programmi raames õpetasid Ülle Mägin ja Tarvo Kärberg Tallinnas asutuste dokumendihaldureid ja arhivaare kasutama universaalset arhiveerimismoodulit UAM.

12 Matsalu X filmifestivali avamisel Lihulas esitles filmiarhiiv digiteeritud filmi «Vilsandi» — film skanniti nitroalusel kroonikafilmi digiteerimise projekti raames, pildi taastas Õie Kukk.

12–13 Tartu ja Tallinna säilitusosakondade esindus külastas Rootsi rahvusarhiivi ja rahvusmuuseumi Stockholmis.

12–15 Birgit Kibal, Mare Olde ja Priit Pirsko viibisid Sofias, osaledes Bulgaaria ja Eesti arhiivide koostöönäituse «Eesti-Bulgaaria suhted 1918–1940» avamisel, infotehnoloogia konverentsil ning visiidiga kaasnevail kohetumistel Sofias ja Plovdivis.

14 TÜ Viljandi kultuuriakadeemia organisatsiooni infotöö magistriõppe raames algasid loengud õppeaines «Digitaalsete kogude haldamine ja juurdepääs». Loengukursust viisid läbi Kuldar Aas, Lauri Leht, Pille Noodapera, Koit Saarevet, Tõnis Tärna ja Hanno Vares, vastutav õppejõud oli Tarvo Kärberg.

17–18 ja 24–25 Kuldar Aas osales projekti APEX koosolekutel Stockholmis ja Berliinis.

18 Kinomajas näidati filmiprogrammi «Eesti filmi lätetel». Programmi koostas Lea Tegelman ja filme kommenteeris Pearu Tramborg. Kinomajaga koostöös näitas filmiarhiiv aasta lõpuni kokku nelja filmiprogrammi.

20 Rahvusraamatukogus toimus VII info- poliitika foorum, kus Edith Eskor ja Mairold Kaus kõnelesid rahvusarhiivi digitaalsisust kultuuripärandi ja e-õppe maastikul ning ajaloo kättesaadavusest digitaalses helis ja pildis.

24–26 Toivo Jullinen osales DLM-foorumi juhatuse koosolekul Londonis.

28 Koostöös rahvusraamatukoguga avati raamatukogu harulduste saalis «Eesti Film 100» programmi raames valminud näitus «Eesti kirjandus kinolinal». Näituse kurator oli Katre Riisalu rahvusraamatukogust, arhiivide poolt aitasid näitust kokku panna Aigi Bremse, Sirje-Mai Hallaste, Mairold Kaus ja Liivi Uuet.

OKTOOBER

2 Filmiarhiivi külastasid kolleegid Norrast, Kinomajas näidati filmiprogrammi «Kas tunned maad».

2–5 Paavo Annus ja Ivi Tomingas osalesid Balti audiovisuaalsete arhiivide nõukogu BAAC aastakonverentsil Helsingis. 3. oktoobril avati Helsingi kinos Orion Eesti filmikuu.

4–5 Saka mõisas toimus arhiivi juhtide ja valdkonnaspetsialistide infopäev 55 inimese osalusel.

9–10 Projekti «CrossBorder E-archive» avakonverents ja juhtrühma koosolek toimus Riias, osalesid Indrek Kuuben, Jaak Koidu- aru, Lauri Leht, Anu-Hannele Puskar, Kadri Tooming ja Tõnis Tärna.

10–12 Euroopa riigiarhivaaride ümarlaua ning Euroopa arhiivirühma ja APEXi projekti- nõukogu koosolekutel Küprosel Nikosias osalesid Toivo Jullinen ja Priit Pirsko.

12 Ajalooarhiivi rebasepäeval toimus ajaloo- tudengite ekskursioon, kuulata sai Tõnu Tannbergi loengut ««Kui Prantsus Mosk- vas käis». 1812. aasta Vene-Prantsuse sõja kajastusi Balti kubermangudes» ja Ülle Tarkiaise loengut «Piirimärgid 17. sajandi kaartidel», avati samateemalised näitused ning esitleti «Arhiivijuhi» neljandat osa. Anti üle ajalooarhiivi tudengipreemia, mil- le pälvis Tartu ülikooli magister Liisi Eglit.

15 Ajalooarhiivis kohtusid projekti «Hereditas Baltica» esindajad.

15–17 Kristina Teral ja Ruth Tiidor osalesid arhi- vaalide kolimist käsitleval seminaril Oslos.

17 Lauri Leht pidas Bahreini IT-juhtidele ette- kande digitaalarhiivindusest Eestis e-Riigi Akadeemia IT-koolituste sarjas.

17–19 Tiia Nurmsalu osales käsikirjade konser- veerimise seminaril Kopenhaagenis.

18 Kuldar Aas pidas ettekande «Probleemid, põhimõtted ja standardid digitaalses säi- litamises» IT standardimise teabepäeval Tallinnas.

18 Ilmus juhü «Pikaajaliste digitaaldokumen- tide hoiule andmine Rahvusarhiivi» (üksnes veebiversioonina).

18–19 Koit Saarevet osales konverentsil «Оцен- ний документооборот — 2012» Moskvast ettekandega elektroonilisest dokumendi- haldusest ja digitaalarhiivindusest rahvus- arhiivis.

22–23 Lauri Leht ja Helina Tennasilm osalesid Trieste ja Maribori rahvusvahelise arhiiv- induse instituudi (IIAS) sügiskonverentsil Itaalias Triestes, kus L. Leht tutvustas uni- versaalset arhiveerimismoodulit.

24–25 Kuldar Aas, Edith Eskor ja Lauri Leht võtsid osa Eesti-Rootsi-Islandi ühisprojekti YEAH koosolekust Sausti mõisas.

25–26 Rahvusraamatukogus toimus raamatuko- gu kasutajale pakutavatele teenustele pü- hendatud rahvusvaheline konverents «Bib- liotheca Baltica», kus osales rida kolleegi.

26 Tartu Linnamuuseumis viidi läbi 30. linna- ajaloo päev «Tööstuslinn Tartu?», kus Tiit Oja tutvustas Tartu tisermeisterid ja mööb- litööstust alates 18. sajandi lõpust kuni 1940. aastani ning Lea Teedema käsitles Tartu Aiavilja Ühisuse tegevust 1907–1920.

27 Sven Lepa esines Eesti Naisüliõpilaste Selt- si korraldatud suguvõsauurimise ja mäles- tuste kirjutamise teemapäeval ettekande- ga «Rahvusarhiivilt suguvõsauurijale».

29 Hanno Vares osales koos Soome ja Rootsi kolleegidega arhiivikirjelduste seminaril Helsingis.

30–31 Mart Vernik võttis osa IT-konverentsist «Powering the Cloud» Frankfurdis.

NOVEMBER

2–3 Balti audiovisuaalsete arhiivide nõukogu korraldusel toimus fotode konserveerimise seminar Eesti Kunstimuuseumis, arhiivist osales seitse kolleegi, koolituse lektorid olid Bertrand Lavedrine Prantsusmaalt ja Hilke Arijs Belgiast.

6 Filmiarhiiv näitas Kinomajas aastaküm- neid riilil olnud 1925. aasta mängufilmi «Tšeka komissar Miroštšenko», film taas- tati digitaalselt ja idee teostus koostöös Kinoliiduga programmi «Eesti Film 100» raames.

7–8 Riigi Infosüsteemi Ameti «Targa e-riigi» programmi raames ja digitaalarhiivi korral- dusel toimus Nelijärvel mäluasutuste ümar- laud, fookuses oli kasutajate kaasamine.

- 8 Balti Assamblee pidulikul koosviibimisel Vilniuses anti riigiarhiivar Priit Pirskele üle Balti Assamblee medal väljapaistva panuse eest Balti ühtsuse tugevdamisel ja Balti riikide koostöö toetamisel.
- 12 Toivo Jullinen, Lauri Leht ja Ivi Tomingas osalesid kultuuriministeeriumi korraldatud mäluasutuste kogude digiteerimise arutelul rahvusringhäälingu ruumes.
- 13 Laevavrakkide uurimisprojekti SHIPWHER juhtrühma ja koordinaatorite iga-aastane kohtumine toimus Tartus, arhiivist osalesid Reet Hünerson, Indrek Kuuben, Kersti Lust, Anu-Hannele Puskar ja Tõnis Tärna.
- 14–16 Kuldar Aas, Toivo Jullinen ja Lauri Leht viibisid Zagrebis seoses DLM-foorumi kohtumistega, K. Aas ja Liivi Karpištšenko pidasid ka ettekande Eesti elektroonilisest dokumendihaldusest.
- 15 Tallinna ja Tartu arhivaarid külastasid kartograafia-koolituse raames Eesti Kaardikeskust ja Maa-ameti kartograafia osakonda, õpetas geodeet ja kartograaf Heiki Potter.
- 19–20 Koit Saarevet osales erialasel seminaril Bulgaarias Sofias.
- 21 Tartu ja Tallinna säilitajad kohtusid filmiarhiivi kolleegidega, külastati nii Fotomuuseumi kui ka Tallinna ülikooli akadeemilist raamatukogu.
- 22 Majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi korraldusel toimus programmi «Tark e-riik» raames teabepäev «Teenused ja dokumendihaldus täna ja homme», kus Toivo Jullinen kõneles infohaldusest Euroopas ning Kuldar Aas ja Hanno Vares tutvustasid digitaaldokumentide säilitamist ja hindamist Eestis.
- 26 Valmis esimese ja teise astme kohtute dokumentide hindamisotsus, mida saab rakendada nii loodud kui ka loodavatele dokumentidele.
- 30 Maneeži galeriis avati näitus «Tallinn kaartidel», mis tutvustab ajalooarhiivi, riigiarhiivi ja Tallinna linnaarhiivi kogude digiteeritud kaarte. Näituse autor oli Liivi Uuet ja kujundaja Gerli Raadik.

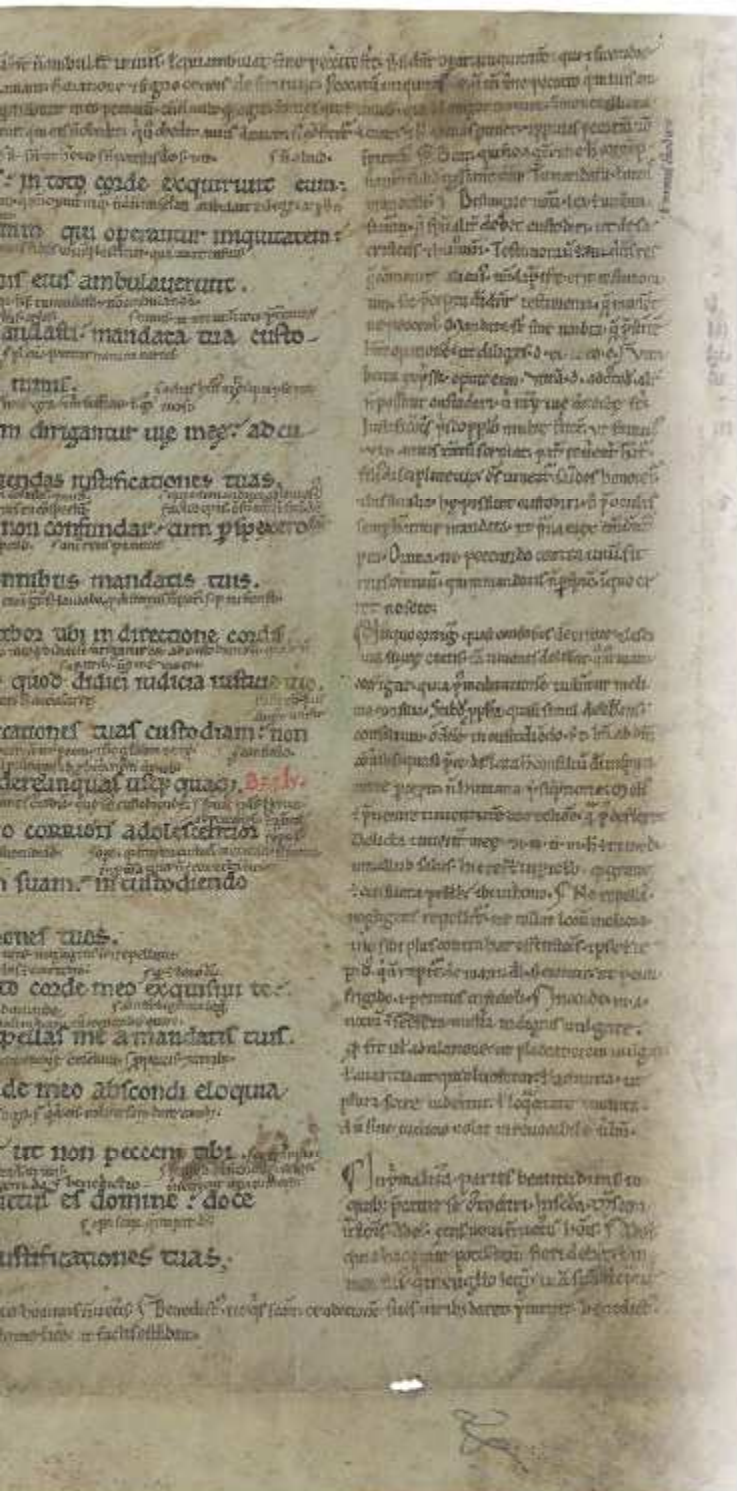
DETSEMBER

- 6 Tartu ülikooli ajaloo muuseum tähistas Liivimaa üldkasuliku ja ökonoomilise sotsieteedi 220. aastapäeva konverentsiga «Teadusinnovatsiooni jõudmine praktikasse läbi aegade», kus esinesid sõnavõtuga arhivaarid Tiit Oja ja Lea Teedema.

- 11–12 Kuldar Aas ja Lauri Leht osalesid digitaalarhiivi tarkvara Tessella SDB kasutajate kohtumisel Haagis.
- 12 Konservatorite kutsekomisjon andis Tiia Nurmsalule kaitsekonservatori IV kutsetaseme. Rahvusarhiivis on konservatori kutsetunnistusega töötajaid neli, neist kolm Tartus.
- 12 Balti filmi- ja meediakolledžis avati Eesti filmi andmebaas ehk rahvusfilmograafia portaal, mille sisustamisele on suuresti kaasa aidanud filmiarhiiv.
- 18 Projekti «Digitaalne algus — Eesti Vabariigi loomist ja iseseisvuse taastamist kajastavate dokumentide digiteerimine» juhtrühma koosolek koos projekti lõpetamisega peeti Tallinnas Madara arhiivihoones.
- 18 ja 20 Aasta lõppu tähistanud koosviibimised Tallinnas ja Tartus.

EAA 854-1-751

Ajalookultuuri ajakiri TUNA

2011 nr 1–4

2012 nr 1–4

ACTA ET COMMENTATIONES ARCHIVI HISTORICI ESTONIAE

Eesti Ajalooarhiivi toimetised

19 (26). Eesti ajaloost 19.–20. sajandil. Uurimusi historiograafiast, allikaõpetusest ja institutsioonidest.

Koostanud Tõnu Tannberg. Tartu: Eesti Ajalooarhiiv, 2012

EX FONTIBUS ARCHIVI HISTORICI ESTONIAE. III

Protokolle der Estländischen Ritterschaft.

Koostanud / Herausgegeben von Thomas Freiherr von Dellingshausen und Henning von Wistinghausen.

Tartu: Eesti Ajalooarhiiv, 2011

1. raamat / Halbband 1: Protokolle der Estländischen Ritterschaft 1914–1920

2. raamat / Halbband 2: Berichte an den ordentlichen Landtag der Estländischen Ritterschaft 1914.

Anträge und Entwürfe. Protokolle des Estländischen Landratskollegiums 1914–1918

Riigivanemad

Jüri Ant. August Rei — Eesti riigimees, poliitik, diplomaat. Tartu: Rahvusarhiiv, 2012

EKP KK büroo istungite regestid

II. 1954–1971. Koostanud Tõnu Tannberg. Tartu: Eesti Ajalooarhiiv, 2011

III. 1971–1991. Koostanud Tõnu Tannberg. Tartu: Eesti Ajalooarhiiv, 2011

Indrek Jürjo. Idee ja ühiskond.

Balti provintside mõtte- ja kultuuriloost 18.–19. sajandil.

Koostanud Inna Põltsam-Jürjo, Tõnu Tannberg. Tartu: Eesti Ajalooarhiiv, 2011

Arhiivijuht. IV. Isikud, perekonnad ja mõisad.

Koostanud Lea Teedema. Tartu: Eesti Ajalooarhiiv, 2012

Ajalooarhiivi varasalvest. Dokumente Eesti ajaloost Rootsi ja Vene ajal (17.–20. sajandi algul).

Koostanud Kersti Lust, Enn Küng, Tõnu Tannberg, Tõnis Tüma. Tartu: Eesti Ajalooarhiiv, 2011

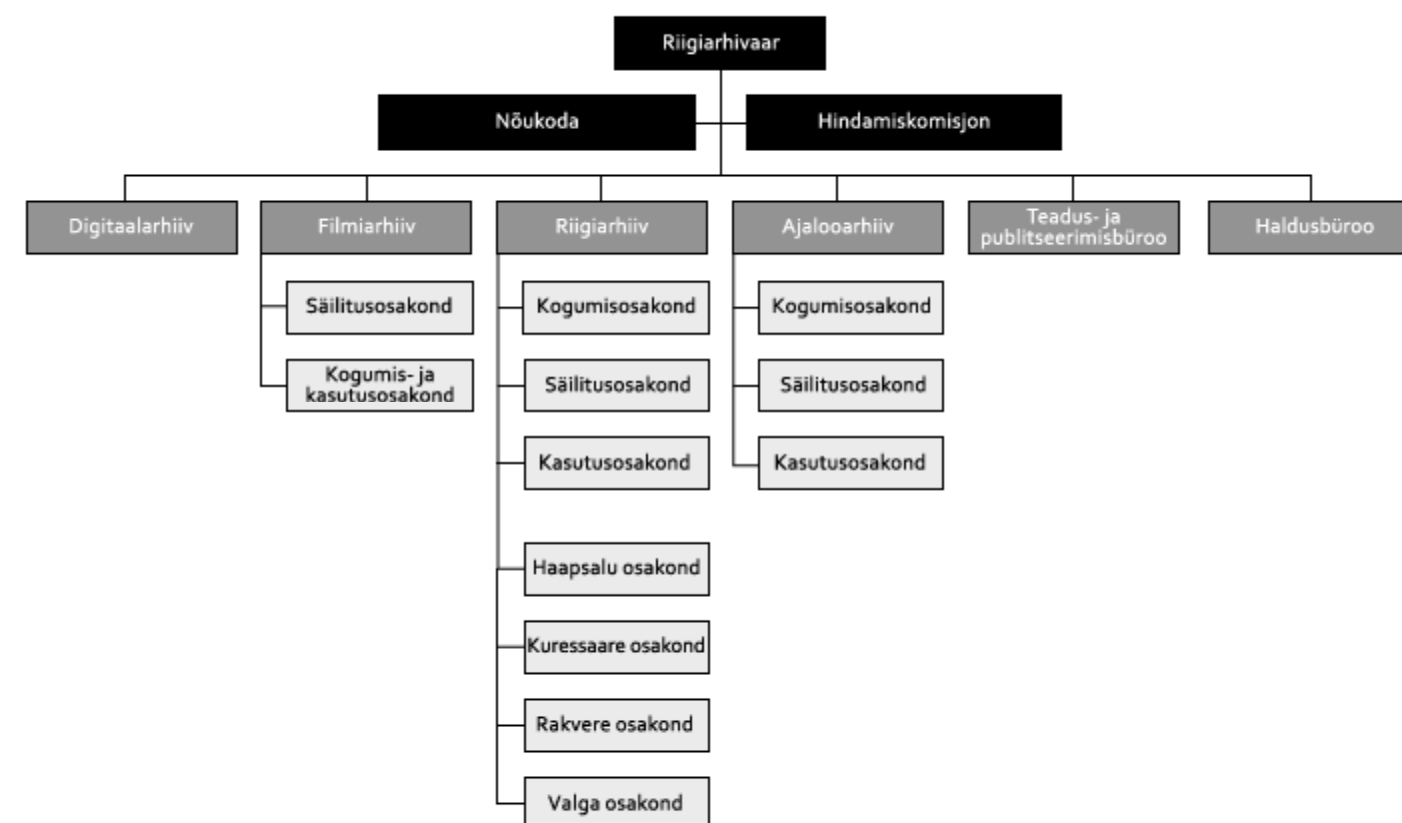
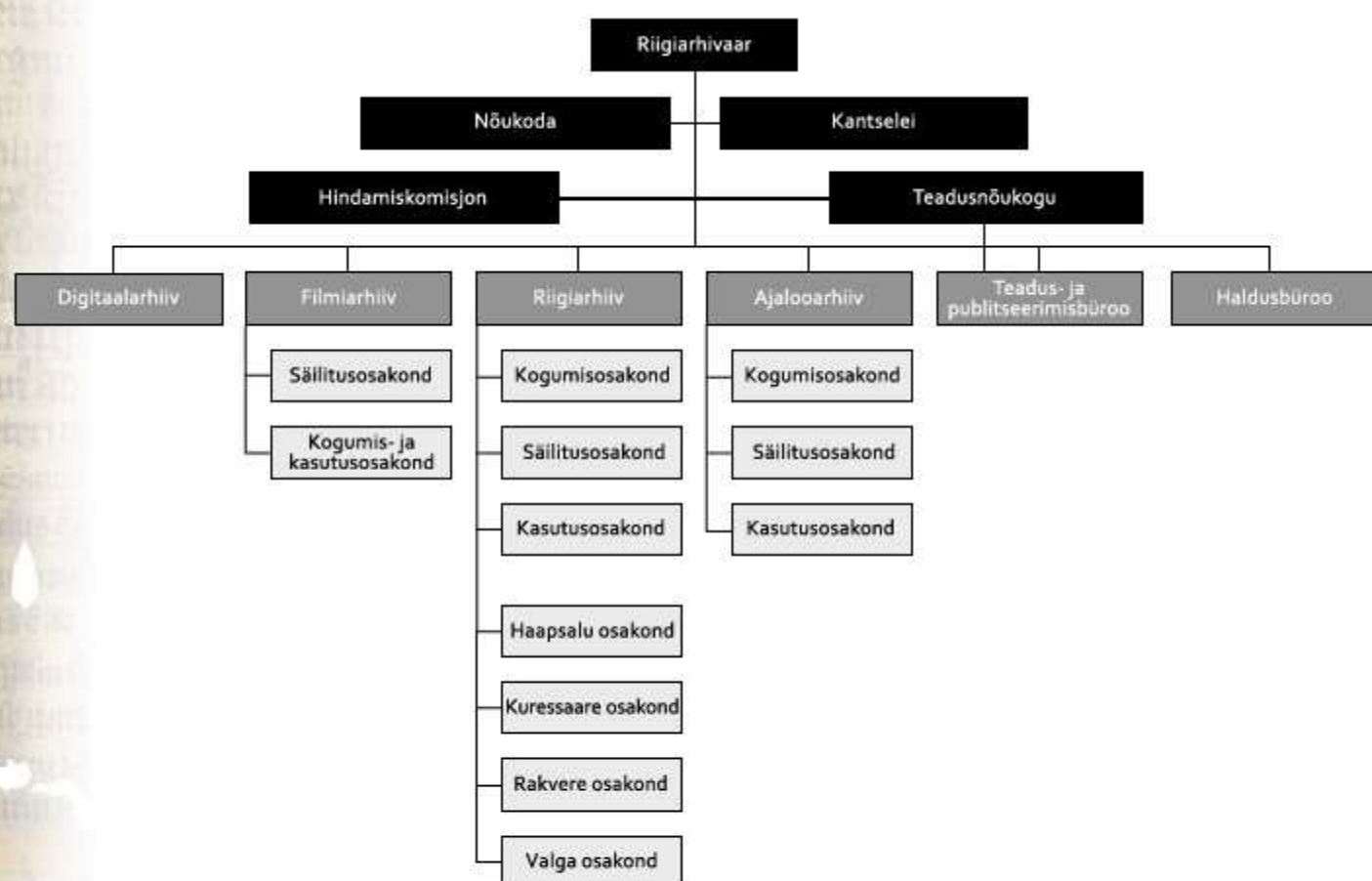
DVD

Tallinn enne ja nüüd, 1. 1923–1940. Filmiarhiiv, 2011

Tallinn Before And After. Filmiarhiiv, 2011

Esimene ... Pääsuke. Filmiarhiiv, 2012

Johannes Pääsuke. Filmiarhiiv, 2012

RAHVUSARHIIV

J. Liivi 4, Tartu 50409
telefon 738 7505 faks 738 7514
rahvusarhiiv@ra.ee
www.ra.ee

AJALOOARHIIV

J. Liivi 4, Tartu 50409
telefon 738 7501 faks 738 7510
ajalooarhiiv@ra.ee

RIIGIARHIIV

Maneeži 4, Tallinn 15019
telefon 693 8000 faks 661 6230
riigiarhiiv@ra.ee
www.riigi.arhiiv.ee

Haapsalu osakond

Lihula mnt 22, Haapsalu 90510
telefon 475 5647 faks 475 6246
haapsalu@ra.ee
www.ra.ee/laanemaa

Kuressaare osakond

Arhiivi 1, Kuressaare 93815
telefon 453 6508 faks 453 6507
saare@ra.ee
www.ra.ee/saare

Rakvere osakond

Näituse 23, Rakvere 44314
telefon 323 2160 faks 323 2168
rakvere@ra.ee
www.ra.ee/lviru

Valga osakond

Vabaduse 6, Valga 68204
telefon 766 8870 faks 766 8875
valga@ra.ee
www.ra.ee/valga

FILMIARHIIV

Ristiku 84, Tallinn 10318
telefon 693 8613 faks 693 8611
filmiarhiiv@ra.ee
www.filmi.arhiiv.ee

